časopis gréckokatolíckej cirkvi

slovo

20 Sk · Ročník XXXIII. · Číslo 15-16 · 22. júl 2001

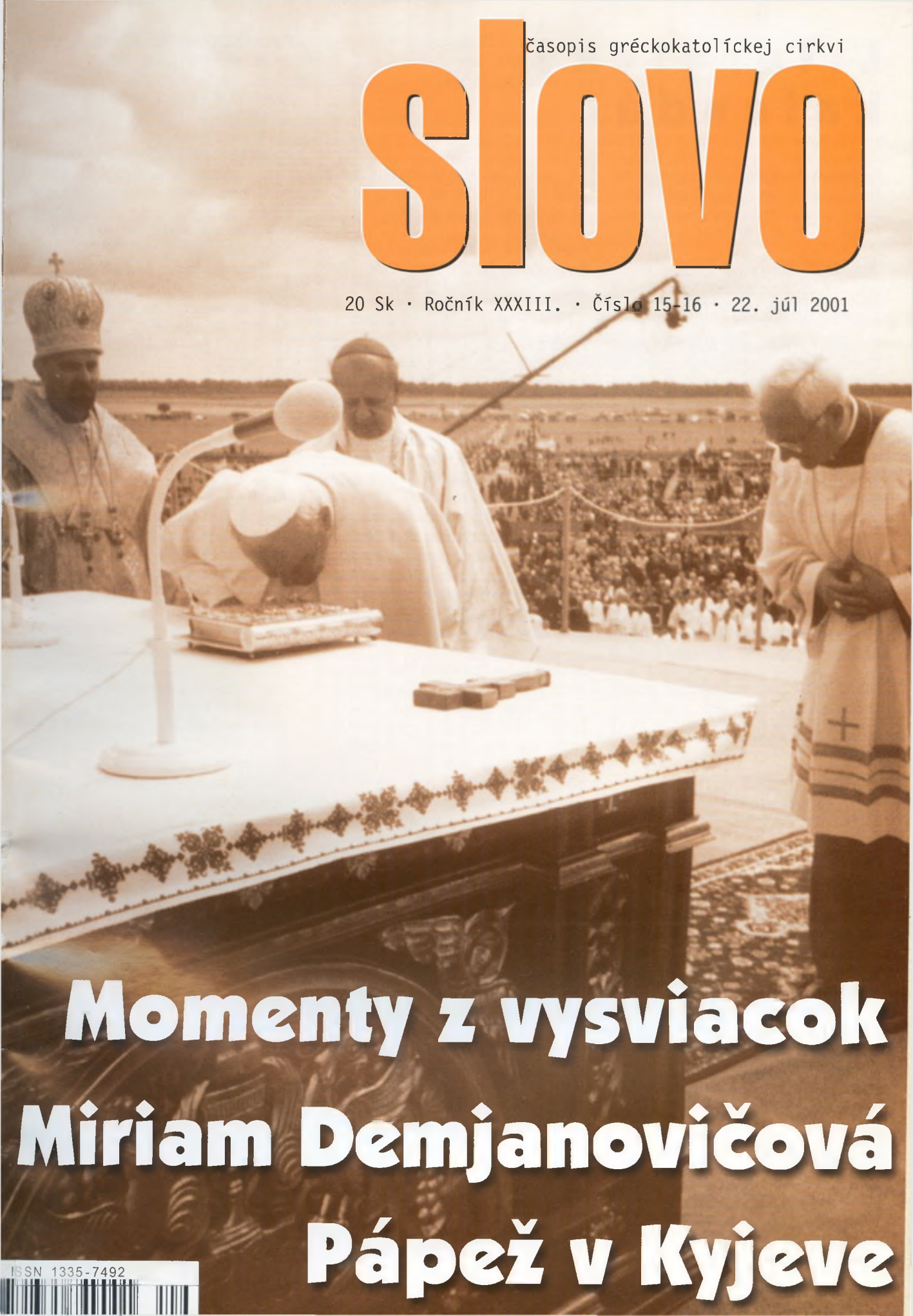

Momenty z vysviacok

Miriam Demjanovičová

Pápež v Kyjeve

ISSN 1335-7492

Liturgický kalendár

Pondelok 23. 7. – Trofim, Teofil a spoločníci, mučeníci; Menlivé časti z pondelka (rúcho svetlé) alebo zo služby o mučeníkoch (rúcho červené). 1 Kor 9, 13-18, zač. 142; Mt 16, 1-6, zač. 65

Utorok 24. 7. – Boris a Gleb, mučeníci; Menlivé časti zo služby o mučeníkoch. Rúcho červené. 1 Kor 10, 5-12, zač. 144; Mt 16, 6-12, zač. 66

Streda 25. 7. – Zosnutie sv. Anny; Rúcho svetlé. Antifóny predobrazujúce alebo každodenné. Tropár, Sláva i teraz kondák, Prokimen, Aleluja, Pričasten o zosnutí sv. Anny. 1 Kor 10, 12-22, zač. 145; Mt 16, 20-24, zač. 68; sv. Anne: Gal 4, 22-31, zač. 210b; Lk 8, 16-21, zač. 36

Štvrtok 26. 7. – Hermolaos, veľkomučeník, a spoločníci; Menlivé časti zo štvrtka (rúcho svetlé) alebo o veľkomučeníkovi (rúcho červené). 1 Kor 10, 28-33; 11, 1-7, zač. 147; Mt 16, 24-28, zač. 69

Piatok 27. 7. – Panteleimón, veľkomučeník; Sedmopočetníci, apoštolom rovní; Menlivé časti o veľkomučeníkovi alebo o Sedmopočetníkoch. 1 Kor 11, 8-22, zač. 148; Mt 17, 10-18, zač. 71

Sobota 28. 7. – Prochor a spoločníci, apoštoli; Menlivé časti zo soboty alebo o apoštoloch. Rúcho svetlé. Rim 13, 1-10, zač. 111; Mt 12, 30-37, zač. 47

Nedeľa 29. 7. – Kallinik, mučeník - 8. nedeľa po 50-nici - 7. hlas; Rúcho svetlé. Evanjelium na utierni je ôsme. Antifóny sú nedeľné. Tropár z hlasu, Sláva kondák z hlasu, I teraz podľa predpisu. Prokimen, aleluja a pričasten z hlasu. 1 Kor 1, 10 – 18, zač. 124; Mt 14, 14 – 22, zač 58

Pondelok 30. 7. – Silas, Silván a spoločníci, apoštoli; Rúcho svetlé. Menlivé časti z pondelka alebo o apoštoloch. 1 Kor 11, 31-34; 12, 1-6, zač. 150; Mt 18, 1-11, zač. 74

Utorok 31. 7. – Predprazdenstvo Sprievodu so sv. Krížom; Tropár, Sláva i teraz, Kondák z predprazdenstva. Prokimen, aleluja a pričasten z utorka. 1 Kor 12, 12-26, zač. 152; Mt 18, 18-22; 19, 1-2; 13-15 zač. 76

Streda 1. 8. – Sprievod so sv. Krížom; Makabejskí mučeníci; Rúcho pôstnej farby. Antifóny predobrazujúce alebo každodenné. Tropár o kríži a o mučeníkoch. Sláva kondák o mučeníkoch. I teraz kondák o kríži. Namiesto „Svätý Bože" sa spieva „Tvojmu krížu". Prokimen, aleluja a pričasten o kríži a o mučeníkoch. 1 Kor 13, 4-13; 14, 1-5, zač. 154; Mt 20, 1-16, zač. 80; Krížu: 1 Kor 1, 18-24, zač. 125; Jn 19, 6-11; 13-20; 25-28a; 30b-35, zač. 60

Štvrtok 2. 8. – Prenesenie ostatkov sv. prvomučeníka Štefana; Menlivé časti zo štvrtka alebo o mučeníkoch. Rúcho svetlé. 1 Kor 14, 6-19, zač. 155; Mt 20, 17-28, zač. 81

Piatok 3. 8. – Izák, Dalmat a Faust, prepodobní; Menlivé časti z piatku (rúcho pôstnej farby) alebo o prepodobných (rúcho svetlé). 1 Kor 14, 26-40, zač. 157; Mt 21, 12-14; 17-20, zač. 83

Sobota 4. 8. – Sedem efezských mučeníkov; Menlivé časti zo soboty alebo o mučeníkoch. Rim 14, 6-9, zač. 113; Mt 15, 32-39, zač. 64

Nedeľa 5. 8. – Predprazdenstvo Premenenia Pána - 9. nedeľa po 50-nici - 8. hlas; Rúcho svetlé. Evanjelium na utierni je deviate. Antifóny nedeľné. Tropár z hlasu a z predprazdenstva. Sláva kondák z predprazdenstva. Prokimen, aleluja a pričasten z hlasu 1 Kor 3, 9-17, zač. 128; Mt 14, 22-34, zač. 59

Pondelok 6. 8. – Premenenie Pána; Rúcho svetlé. Antifóny zo sviatku. Refrén tretej antifóny je tropár sviatku. Pieseň na vchod, Tropár, Sláva i teraz kondák, Prokimen, aleluja a pričasten sú zo sviatku. Namiesto „Dôstojné je" sa spieva „Zvelebuj" a IX. irmos. Myrovanie. 2 Pt 1, 10-19, zač. 65; Mt 17, 1-9, zač. 70.
Vo všedné dni do oddania sviatku – 13. 8. sa spieva Prvá a Druhá antifóna zo sviatku, Blaženstvá. Na vchod: Poďte, pokloňme sa ... premenil si sa na hore, preto ti spievame. Aleluja. Tropár, Sláva i teraz kondák zo sviatku. Prokimen, aleluja a pričasten zo sviatku. Apoštol a evanjelium je radové. Namiesto „Dôstojné je" sa spieva „Zvelebuj" a IX. irmos.

Utorok 7. 8. – Domécius, mučeník; 1 Kor 15, 12-19; 29-38, zač. 159 a 161; Mt 21, 18-22; 23-27, zač. 84 a 85

Streda 8. 8. – Emilián Vyznavač, biskup; 1 Kor 16, 4-12, zač. 165; Mt 21, 28-32, zač. 86

Štvrtok 9. 8. – Matej, apoštol; Okrem poriadku tropárov a čítaní všetko ako v predprazdenstve. Tropár zo sviatku a o apoštolovi. Sláva kondák o apoštolovi. I teraz kondák zo sviatku. Prokimen, aleluja a pričasten najprv zo sviatku a potom o apoštolovi. 2 Kor 1, 1-7, zač. 167; Mt 21, 43-46, zač. 88; Apoštolovi: Sk 1, 12-17, 21-26, zač. 2; Lk 9, 1-6, zač. 40

Piatok 10. 8. – Vavrinec, mučeník; 2 Kor 1, 12-20, zač. 169; Mt 22, 23-33, zač. 91

Sobota 11. 8. – Euplos, mučeník; Rim 15, 30-33, zač. 119; Mt 17, 24-27; 18, 1-4, zač. 73

Nedeľa 12. 8. – Focius a Anicent, mučeníci - 10. nedeľa po 50-nici - 1. hlas; Rúcho svetlé. Radové evanjelium na utierni je desiate. Antifóny z Premenenia. Blaženstvá. Pieseň na vchod: „Poďte, pokloňme sa ... premenil si sa na hore..." Tropár z hlasu a z Premenenia. Sláva kondák z hlasu, I teraz kondák z Premenenia. Prokimen, aleluja a pričasten najprv z hlasu a potom z Premenenia. Namiesto „Dôstojné je" sa spieva „Zvelebuj" a IX. Irmos. 1 Kor 4, 9-16, zač. 131; Mt 17, 14-23a, zač. 72

Pondelok 13. 8. – Maxim Vyznávač, prepodobný - Oddanie sviatku Premenenia Pána; Menlivé časti ako 6. augusta. 2 Kor 2, 3c-15, zač. 171; Mt 23, 13-22, zač. 94

Utorok 14. 8. – Predprazdenstvo *Zosnutia* Presvätej Bohorodičky; Rúcho svetlé. Antifóny predobrazujúce alebo každodenné. Tropár, Sláva i teraz kondák z predpazdenstva. Prokimen, aleluja a pričasten z utorka. 2 Kor 2, 14-17; 3, 1-3, zač. 172; Mt 23, 23-28, zač. 95

Streda 15. 8. – Zosnutie Presvätej Bohorodičky - prikázaný sviatok; Rúcho svetlé. Antifóny predobrazujúce. Tropár, Sláva i teraz, kondák zo sviatku. Prokimen, aleluja a pričasten zo sviatku. Namiesto „Dôstojné je" sa spieva „Zvelebuj", „Anjeli užasli" a IX. irmos. Myrovanie. Flp 2, 5-11, zač. 240; Lk 10, 38-42; 11, 27-28, zač. 54; *Vo všedné dni do oddania sviatku – 23. augusta sa menlivé časti spievajú ako na sviatok. Apoštol a evanjelium je radové.*

Štvrtok 16. 8. – Prenesenie nerukoutvoreného obrazu nášho Pána; 2 Kor 4, 1-6, zač. 175; Mt 24, 13-28, zač. 99

Piatok 17. 8. – Myron, mučeník; 2 Kor 4, 13-18, zač. 177; Mt 24, 27-33. 42-51, zač. 100

Sobota 18. 8. – Florus a Laurus, mučeníci; 1 Kor 1, 3-9, zač. 123; Mt 19, 3-12, zač. 78

Nedeľa 19. 8. – Andrej Stratilát a spoločníci, mučeníci - 11. nedeľa po 50-nici - 2. hlas; Rúcho svetlé. Radové evanjelium na utierni je jedenáste. Antifóny sú nedeľné. Tropár z hlasu a zo sviatku Zosnutia. Sláva kondák z hlasu. I teraz kondák zo sviatku. Prokimen, aleluja a pričasten najprv z hlasu a potom zo sviatku. Namiesto „Dôstojné je" sa spieva „Zvelebuj" a IX. irmos zo Zosnutia. 1 Kor 9, 2b – 12, zač. 141; Mt 18, 23 – 35, zač. 77

Vojtech Boháč

o. Cyril Jančišin, st.
kancelár GKAE

Blíži sa sviatok Premenenia Pána a tým aj možnosť zamyslieť sa nad tým, aké myšlienky nám ponúka pre obohatenie nášho života.

Každý človek v sebe nosí túžbu po zmene. Snažíme sa uviesť do života to, čo nám skvalitní život, preto pozorujeme neustále zmeny vo svojom okolí, práci, ale i v prístupe k životu.

Často však zabúdame, že skutočný pokrok, spokojnosť a šťastie človeka závisí od jeho vnútornej premeny.

Túto potrebu premeny dnešnej doby najviac vníma Svätý Otec Ján Pavol II, ktorý vo svojich myšlienkach upozorňuje na „novú evanjelizáciu". Evanjeliu chce vrátiť „údernú silu", akú malo v prvých kresťanských dobách, lebo len ono jediné, žité dôsledne, môže spôsobiť premenu v nás i okolo nás.

Čo nám teda chce Svätý Otec povedať, keď hovorí o novej evanjelizácii? Najdôležitejším dôvodom, ktorý ho vedie k tomu, aby prehlásil túto evanjelizáciu za „novú", je jeho túžba a vôľa, aby sa aj všetci laici zapojili do hlásania evanjelia vo svete.

Svätý Otec hovorí, že „nová evanjelizácia" prináša so sebou dôležité posolstvo, že „Boh miluje človeka!" Je to zvesť, ktorú máme hlásať predovšetkým sami sebe. Všetci musíme byť presvedčení, že Boh nás má rád.

Ďalej zdôrazňuje, že „nová evanjelizácia musí predovšetkým zahrnúť osobný život každého veriaceho. Nemôžeme evanjelizovať druhých, keď nie sme sami osobne objektom evanjelizácie. Práve premena človeka sa stáva svedectvom, na ktoré svet čaká."

Majme teda na pamäti, že evanjelium je tu predovšetkým pre nás osobne a že hovorí nielen o Božej láske k nám, ale nás učí aj láske k našim bratom.

Láska samozrejme nemá byť len pozemskou, obmedzenou. Je to evanjeliová, univerzálna láska, ako je láska Nebeského Otca, ktorý *„dáva slnku vychádzať nad zlých i dobrých a posiela dážď na spravodlivých i nespravodlivých"* (Mt 5, 45).

Je to láska, ktorá sa vždy ujíma iniciatívy, miluje ako prvá.

Je to láska, ktorá nepozostáva len zo slov, ale i z konkrétnych činov.

Je to láska, ktorá nás vedie, aby sme milovali Ježiša v bratoch podľa jeho slov: *„...mne ste to urobili"* (Mt 25, 40).

Je to láska, ktorá je viditeľným a konkrétnym vyjadrením nášho evanjeliového života a tým zdôrazňuje a dokladá Slovo, ktoré potom môžeme a musíme hlásať.

Úžasné je potom svedectvo, ktoré prinášajú tí, ktorí sa milujú navzájom a žijú „spiritualitu spoločenstva", ako ju dnes nazýva Ján Pavol II. vo svojom apoštolskom liste *Novo Millenio Ineunte*. O prvých kresťanoch, ktorí takto žili, ľudia hovorili: „Pozrite ako sa milujú a jeden za druhého je pripravený zomrieť." A práve podľa tohto svedectva ostatní v nich spoznali Kristových nasledovníkov.

Ján Pavol II. pri pohľade na dnešný svet, a to i kresťanský, naliehavo všetkých vyzýva k evanjelizácii, pretože dnes už nemožno hovoriť, ani u evanjelizovaných národov, (ako je tomu u nás v Európe), o skutočnosti „kresťanskej spoločnosti", ktorá – cez mnohé slabosti – stavala na evanjeliových hodnotách.

Dnes sa nachádzame v stále rozmanitejšej a náročnejšej situácii, v súvislosti s globalizáciou a s novým vzájomným prelínaním národov a kultúr. Preto nám Svätý Otec opakuje slová sv. Pavla: *„Beda mi, keby som evanjelium nehlásal!"* (1 Kor 9, 16). Vyžaduje teda i hlásanie Božieho Slova.

Ako liek na túto situáciu je tu „spiritualita spoločenstva", ktorá nielen umožňuje žiť cirkev ako spoločenstvo medzi katolíkmi, nielen uľahčuje ekumenizmus s kresťanmi iných cirkví, ale v kontakte s veriacimi iných náboženstiev môže dôjsť k tomu, že spoločne žijeme napr. tzv. „zlaté pravidlo", ktoré je obsiahnuté takmer v každej viere: „Robte druhým to, čo chcete aby oni robili vám" (porov. Lk 6, 31).

S ľuďmi dobrej vôle je možné spolupracovať na záchrane veľkých ľudských hodnôt, ktoré zaujímajú ich i nás. A tak v dialógu so všetkými je možné dospieť k „ohľaduplnému hlásaniu" kresťanských právd, ako to definuje Svätý Otec, ktoré – keď sú vyjadrené s láskou – nemôžu nezaujať a neokúzliť každého človeka, ktorý je sám v sebe „prirodzene kresťanský". A toto znamená evanjelizovať.

Nová evanjelizácia teda spôsobí že v 21. storočí znovu príde jar Cirkvi. Je to prianie Svätého Otca.

Aby sa toto prianie naplnilo, aby Cirkev nanovo rozkvitla záleží od nás kresťanov, od vnútornej konverzie, od premeny, ktorú túžime uskutočniť predovšetkým vo svojom živote. Naším prianím by malo byť „nanovo" žiť evanjelium vetu po vete, slovo po slove.

Čo to spôsobí? Revolúciu lásky, podobnú tej, ktorú bolo možné vidieť v hlboko skorumpovanom rímskom impériu, keď prví kresťania, ktorí sa „narodili včera" – ako hovorí Tertulián – zaplavili svet.

(Pramene: Ján Pavol II., Apoštolský list *Novo Millenio Ineunte*; príhovor k biskupom v USA 17. marca 1998 v La Traccia; Chiara Lubichová, *Nová evanjelizácia* - prejav na stretnutí cirkevných hnutí a nových komunít v Prahe, 28. 4. 2001)

Momenty z

Prešovská eparchia

Každý svätenec sa najprv musí zmieriť so svojím biskupom a tak vojsť do svätyne.

Otec biskup Ján víta nových pastierov Cirkvi bozkom pokoja.

Axios. Hodní. Slová, ktoré s biskupom vyriekol ľud a tak spečatil povolanie mladých mužov ku Kristovmu kňazstvu.

Je už tradíciou, že významné bohoslužby na pútnických miestach koncelebrujú so svojím biskupom aj novokňazi. (Levoča)

Metánia pred oltárom je výrazom hlbokej pokory a odovzdanosti sa do Božej vôle.

Primičná svätá liturgia v Poši.

24. jún bol významným dňom pre obyvateľov Poše, ale hlavne pre o. Markiána Mariána Greška, OSBM, ktorý v tento deň slávil svoju prvú primičnú svätú liturgiu v nedávno postavenom chráme Narodenia Presvätej Bohorodičky v Poši. Svätú liturgiu v staroslovienskom jazyku spevom sprevádzala mládež z Medzilaboriec, Čirča a Nebova. Homíliu predniesol o. Jozafát Timkovič, OSBM, z prešovského monastiera.

Spestrením tejto slávnosti bola aj tretia hodinka z časoslova. O. Markián sa tak stal v poradí už piatym novokňazom z farnosti Poša od roku 1997.

-ond-

Snímka M. Greško

vysviacok

Košický apoštolský exarchát

Keď si budúci novokňazi uvedomovali hlbokú pokoru, ktorú majú mať pred Bohom, všetci blízki príbuzní v úcte stáli nad týmto ich rozhodnutím.

Chlieb a víno sa menia pri konsekračných slovách počas slávenia Eucharistie na Telo a Krv Ježiša Krista.
Pri vysviacke konsekračné slová menia hriešneho človeka na Božieho kňaza - druhého Krista.

Michalovce sa rovnako ako Košice zapíšu mnohým novokňazom do pamäti ako miesta, kde sa definitívne zrealizovalo ich povolanie.

Umyť ruky svojmu biskupovi je nielen prejavom pokory, ale aj poslušnosti. A práve tieto dve čnosti by mali zdobiť každého Kristovho služobníka počas jeho pastorácie.

Foto na dvojstránke: Prešov - J. Urvinitka
Košice a Michalovce - J. Mašlejová

Múdrosti Otcov púšte

O neodsudzovaní

Starec hovorieval: „Nič nie je horšie ako posudzovanie."

Hovorí sa, že abba Makarios bol nazývaný bohom zeme, pretože tak, ako Boh ochraňuje tento svet, aj abba Makarios prikrýval všetky nedostatky; tie, ktoré videl, ako keby ich nebol videl, a tie, ktoré počul, ako keby ich nebol počul.

Abba Pimen povedal: «Ty, čo žiješ cudne, neodsudzuj toho, kto sa previnil smilstvom, lebo prestúpiš zákon rovnako ako on. Lebo ten, ktorý povedal: „Nezosmilníš!", povedal aj: „Neodsudzuj!"».

Jeden brat sa pýtal abbu Pimena: „Ak vidím svojho brata hrešiť, je správne nič o tom nepovedať?" Starec odvetil: „Kedykoľvek prikryjeme hriech svojho brata, Boh prikryje tie naše. Kedykoľvek budeme ľuďom hovoriť o vine svojho brata, Boh spraví to isté s našimi vinami."

Istý brat v skíte sa previnil. Bolo zvolané zhromaždenie, na ktoré pozvali aj abbu Mojžiša, ale on odmietol prísť. Vtedy kňaz poslal jedného z mníchov za ním so slovami: „Poď, všetci na teba čakajú!" On sa zdvihol a prišiel. Chytil prasknutý džbán, naplnil ho vodou a vzal so sebou. Všetci vyšli von, aby ho privítali, a začudovane sa ho pýtali: „Čo to má znamenať, otče?" Starec im povedal: „Moje hriechy vytekajú za mojím chrbtom a ja ich nevidím. A dnes prichádzam, aby som súdil chyby iného." Keď to počuli, už nič svojmu bratovi nepovedali a odpustili mu.

Jeden brat zhrešil a kňaz mu nariadil vyjsť z chrámu. Abba Vissarion sa zdvihol, išiel von spolu s ním a vravel: „Aj ja som hriešnik."

Istý brat sa pýtal abbu Pimena takto: „Moje myšlienky ma trápia, nútia ma odkladať bokom moje hriechy a zaoberať sa chybami brata." Starec mu rozpovedal tento príbeh o abbém Dioskorovi: „Abba vo svojej kélii plakal nad sebou, kým jeho poslušník sedel v inej kélii. Keď prišiel pozrieť starca, opýtal sa ho: «Otče, prečo plačeš?» «Plačem nad svojimi hriechmi», odpovedal mu starec. Vtedy jeho poslušník povedal: «Ty nemáš žiadne hriechy, otče.» Starec odvetil: «Veru, dieťa moje, keby mi bolo dovolené vidieť moje hriechy, ani traja či štyria ľudia by nestačili na to, aby plakali nad nimi.»

Abba Ján povedal: „Odložili sme bokom ľahké bremeno, ktorým je obviňovanie seba, a naložili sme na seba ťažké, ktorým je sebaospravedlňovanie."

-int-

Kresťanstvo nanovo objavené

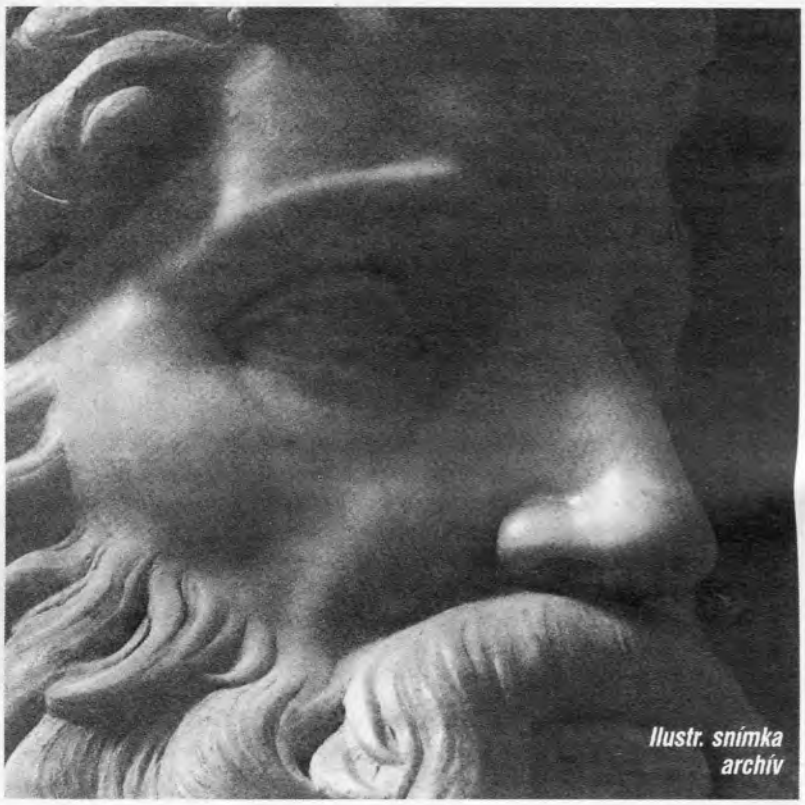

Ilustr. snímka archív

Starý zákon v rokách kresťana

Každý, kto pácha hriech, je otrok.

Vráťme sa k uvedenému textu Knihy Exodus, ktorý hovoril o egyptskom otroctve Izraelitov. Má tento text súvis s nami? Na túto otázku sme odpovedali, že áno. Túto súvislosť však objavíme iba vtedy, ak sa na daný text budeme pozerať z perspektívy, z akej naň hľadela prvotná Cirkev. To znamená, ak v ňom uvidíme predpoveď a náčrt tých dejín spásy, ktoré chce Boh robiť s nami. V tomto svetle sa egyptské otroctvo zrazu stane prototypom oveľa hlbšieho otroctva, v ktorom sa, bez výnimky, nachádza každý človek.

O akom otroctve hovoríme? Je to naša duchovná situácia plná vnútorných rozporov. V hĺbke našej duše spočíva istota, že človek je stvorený pre lásku. A to tak činnú (milovať), ako aj pasívnu (byť milovaným). Ale v jednej i druhej zažívame neustále rozčarovanie. Milovať druhého dokážeme iba do takej miery, do akej spĺňa naše žiadostivosti a predstavy, alebo dovtedy, kým nás obohacuje a tak prispieva k nášmu vnútornému rozvoju. Ak sa však táto naša požiadavka nespĺňa, naša láska hasne, stávame sa pokryteckí alebo dokonca nepriateľskí a v hĺbke našej duše sa prebúdza egoista, ktorý nám bráni vyjsť k druhému človekovi nezištne. Rovnaké rozčarovanie zažijeme, ak očakávame lásku od iných. O čo je bohatšia naša životná skúsenosť o to jasnejšie vidíme, aký vypočítavý je vzťah druhých ku nám. Neustále sa presviedčame, že každá ľudská láska je obmedzená a že naša túžba po láske je vlastne utópiou a snom. A v tomto položení sa cítime opustení a odkázaní na seba. My sami sa musíme postarať o svoj život, rozvíjať ho, naplniť šťastím a zmyslom, ale aj brániť pred tými, ktorí by nám ho chceli po kúsku vyprázdniť a získať pre seba. Veď kto sa bude namiesto

Mojžiš - vykupiteľ Izraelitov z egyptského otroctva. Táto fotografia ukazuje detail slávnej Michelangelovej sochy Mojžiš, vytvorenej v rokoch 1513-1517; socha je v chráme San Pietro in Vincoli v Ríme.

nás starať o náš život? Azda Boh? Prakticky v to vôbec neveríme! A v tom tkvie podstata tragédie človeka.

Vyšli sme z rúk Božích. Korene nášho jestvovania sú v jeho láske. Nie ona nás oklamala, ale prvotný hriech, ktorý dedíme, zničil podstatu nášho bytia. Pupočná šnúra, ktorá nás spájala s Bohom sa pretrhla. Pre mnohých, ktorí veria, stal sa Boh ideou, abstrakciou, a nie životným princípom. Ak sa v nás predsa len prebudí akýsi cit voči Bohu, tak je to strach a nie láska. Prázdne miesto, ktoré Boh zanechal v našom živote obsadia iní bohovia, ktorí nám radia: snaž sa o prestíž, o to, čo povedia o tebe ľudia, o kariéru, o peniaze. Sú to veci, ktoré sú samé o sebe dobré, ale pre nás sa stali jedinou skutočnosťou, o ktorú sa opiera náš život. A tieto veci majú nad nami absolútnu moc. Sme ich otrokmi. Aby sme ich získali, sme schopní urobiť akýkoľvek kompromis a dopúšťame sa skutkov, ktoré sa nám zdajú logické, ale v skutočnosti sú zvrátené a egoistické. Toto konanie šíri v našom okolí zlo, vzbudzuje závisť, hádky, klamstvá. Našou odmenou je utrpenie, pocit hladu, večná prázdnota, ktorá nás núti ustavične sa naháňať za vetrom a spôsobuje, že v našom vnútri vládne zmätok. Kto z nás sa úprimne nespoznáva v tomto opise? Písmo nazýva tento opis situáciou človeka v hriechu: *„Viem totiž, že vo mne, to jest v mojom tele, nesídli dobro; lebo chcieť dobro, to mi je blízko, ale robiť dobro nie. Veď nerobím dobro, ktoré chcem, ale robím zlo, ktoré nechcem. No ak robím to, čo nechcem, už to nerobím ja, ale hriech, ktorý vo mne sídli"* (Rim 7, 18-22). Ktosi neviditeľný, akoby za kulisami, manévruje s nami, ako sa mu páči. Ale Biblia ho demaskuje: *„Celý svet je v moci Zlého"*, hovorí svätý Ján vo svojom 1. Liste. Ježiš zasa povie: *„Vaším otcom je diabol a vy chcete plniť túžby svojho otca."* Hľa náš faraón, ktorý nás zotročuje! Hľa, naše vnútorné otroctvo, ktorého vonkajším obrazom bolo tamto egyptské!

Otroctvo Izraelitov v Egypte však nebolo iba obrazom, či prototypom tohto otroctva. Bolo naozajstnou skúsenosťou tajomstva zla, ale na úrovni - povedzme - kože, kde sa ešte nedá identifikovať jeho hlboké ložisko a korene. Pohľad do tejto priepasti tajomstva však nie je výlučným privilégiom kresťanov, objavili ho už aj Židia, o čom svedčia najmladšie knihy Starého zákona.

Počúvajme teraz nový biblický text, je z Knihy proroka Ezechiela:

„Pán prehovoril ku mne takto: «Syn človeka, akú prednosť má drevo viniča medzi všetkými stromami, vetvička, ktorá je medzi stromami lesa? Či vezmú z neho drevo, aby ho spracovali na náradie? Či vezmú z neho klin, aby naň navešali rozličné nádoby? Veru ho dajú ohňu za pokrm; obidva konce strávil oheň a prostriedok mu je popálený; či je súci na zúžitkovanie? Veď ho nezúžitkovali, ani keď bolo neporušené, o koľko menej ho môžu zúžitkovať, keď ho strávil oheň a je popálené? Nuž toto hovorí Pán zástupov: Čo som medzi stromami lesa urobil drevu viniča, že som ho dal ohňu za pokrm, to som urobil obyvateľom Jeruzalema. Namieril som proti nim svoju tvár; z ohňa vyšli a oheň ich strávil. I budete vedieť, že ja som Pán, až obrátim proti nim svoju tvár A z krajiny urobím púšť, pretože sa spreneverili, hovorí Pán, Jahve»" (Ez 15).

Tento text bol napísaný niekoľko rokov pred zničením Jeruzalema, babylonským kráľom Nabuchodonozorom, v r. 586 pred Kristom. O niečo skôr, v r. 597, odviedol ten istý kráľ do otroctva veľkú časť šľachty. Preto prorok, prirovnáva Jeruzalem k viniču, keď hovorí: *„obidva konce strávil oheň"* (r. 597) *„a prostriedok mu je popálený..." „z ohňa vyšli a oheň ich strávil"*. Prorok má na mysli r. 586, rok úplného zničenia mesta.

Toto proroctvo bolo iste šokujúce pre tamtých Izraelitov. V mnohých skorších textoch bol totiž Izrael prirovnávaný k ušľachtilej vinici, ktorú vysadil Boh, o ktorú sa stará a po tom všetkom, čo pre ňu urobil, čaká od nej úrodu. Úder, ktorý Ezechiel zasadil Izraelu, spočíval v tom, že v jeho proroctve sa vôbec nehovorí o ovocí, ale iba o dreve viniča. Každý stolár vie, že ono sa nehodí na nič. Nedá sa z neho nič urobiť, nanajvýš kolík na zavesenie. Taký je Jeruzalem, srdce Izraela, jeho najkrajší podiel. Boh vyslovuje o svojom vyvolenom národe tvrdý súd: je neužitočný a vierolomný. Hriech ovládol jeho vnútro a zničil ho. Je to smutná bilancia siedmich storočí dejín Izraela. Sú to dejiny neverností a ustavičného odpadu od Boha. Ezechiel veľa ráz - uvedený fragment je iba jedným z mnohých - pochybuje, či jeho národ je vôbec schopný konať inakšie. Podobne hovorí aj jeho súčasník, prorok Jeremiáš: *„Či Etiópčan zamení kožu a leopard svoje pásy? Ako budete môcť konať dobro vy, privyknutí na podlosť?"* (Jer 13, 23).

Ak je takýmto Izrael, ktorý poznal Boha vo faktoch svojej histórie, uzatvoril s ním Zmluvu a dostal Zákon, o koľko viac je takýmto každý človek vo svojej podstate?! Jeho duchovný organizmus opantáva akési tajomné zlo, ktoré mu nedovoľuje byť samým sebou a žiť v láske. *„Všetci poblúdili, všetci sa skazili; nikto nerobí dobre, veru, celkom nik"*, povie žalmista. (Ž 14, 3). V Božích očiach, ktorý nás pozná a vie čo drieme v nás, v jeho očiach sme neužitočné drevo, ktoré patrí do ohňa. Svätý Pavol to povie bez okolkov: *„...Židia i Gréci, všetci sú pod hriechom ... aby boli umlčané každé ústa a aby bol celý svet pred Bohom usvedčený z viny"* (Rim 3, 9.19).

Za tento stav Biblia neobviňuje Boha, je výsledkom toho, že sme hriechom popreli našu závislosť na Bohu, a chceli sme byť sebestační. Zranenie nášho človečenstva je veľmi hlboké a teraz tvorí akoby prívlastok našej padnutej ľudskej prirodzenosti. Je hlbšie ako naša vôľa. Preto sa nedá vyliečiť žiadnym ľudským úsilím! Tu je zmysel exorcizmov, ktoré Cirkev udeľuje pri krste. Táto prax zdedená od Krista a prvotnej Cirkvi sa opiera o vieru, že človek je vo svojom srdci spútaný okovami zla, z ktorých sa nemôže sám vyslobodiť. Nič tu nepomôže ani tá najlepšia vôľa, dobré úmysly, silný charakter, práca na sebe. Tieto snahy nám

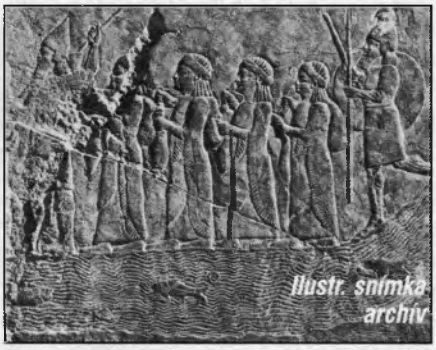

Izraelskí zajatci sú odvádzaní do Babylónu

môžu urobiť iba určité „kozmetické úpravy", otupiť ostrie našich hrán, ktorými zraňujeme iných. Urobiť z nás „slušných ľudí". Ale neriešia základný problém našej existencie. Ešte stále sme neschopní skutočnej lásky, stále ostávame neužitočným drevom. Keď si sv. Pavol uvedomil túto situáciu, spoločnú nám všetkým, zvolal: *„Ja nešťastný človek! Kto ma vyslobodí z tohoto tela smrti?"* (Rim 7, 24).

Biblia vlastne, od začiatku až do konca, odpovedá na tento výkrik človeka. Ako? Povieme si nabudúce.

Peter Rusnák

Autor používa v knihe biblické citáty z tzv. *Biblie Tisícročia*, Varšava 1971. Keďže na Slovensku nie je k dispozícii, použili sme citáty zo slovenského prekladu Písma svätého (SÚSCM Rím 1995) Na miestach, kde sa však tieto texty odlišovali, preložili sme striktne poľský text nachádzajúci sa v tejto knihe. (Pozn. prekl.)

Jozef Erby

zakladateľ cyrilometodského spolku

Snímka: archív autora

Za účasti košického apoštolského exarchu vladyku Milana, pozvaných hostí a ďalších priaznivcov cyrilometodského hnutia, si Spolok sv. Cyrila a Metoda so sídlom v Michalovciach pripomenul 60. výročie založenia Jednoty sv. Cyrila a Metoda, ako aj 10 rokov od jeho obnovenia pod súčasným názvom. Popri týchto významných výročiach slovenských gréckokatolíkov v tichosti uplynulo aj ďalšie – 25. výročie úmrtia Jozefa Erbyho, jedného zo zakladateľov Jednoty zo začiatku štyridsiatych rokov.

O tomto poprednom činovníkovi nášho náboženského a kultúrneho spolku slovenských gréckokatolíkov sme doteraz vedeli len veľmi málo. To bol aj jeden z dôvodov, aby som v jedno májové popoludnie navštívil jeho syna Antona. Na „pomoc" si prizval sestru Máriu Fetterikovú, ktorá býva o niekoľko domov ďalej v jednej z michalovských uličiek. Na moje príjemné prekvapenie prišla z Košíc aj najstaršia z piatich súrodencov sestra Oľga, manželka bývalého humenského dekana Michala Šutaja. V tichom prostredí rodinného domu najmladšieho syna sa v spomienkach, fotografiách i časti pozostalosti odohráva životný príbeh jedného z tých, ktorí sa pred viac než polstoročím podujali na neľahkú úlohu – povzniesť gréckokatolíkov na Slovensku na vyššiu vzdelanostnú i duchovnú úroveň.

Jozef Erby sa narodil 24. februára 1900 v Sečovciach. Vo vtedajšej matrike bol zapísaný pod menom Jozef Matyás Erdódy. Povinnú školskú dochádzku absolvoval v rodisku. Po jej skončení študoval na Učiteľskej akadémii v Užhorode. Keďže absolvoval vynikajúce študijné výsledky, mohol na učiteľské miesto nastúpiť bez predpísanej praxe. Jeho prvým pôsobiskom na sklonku rozpadajúcej sa Rakúsko – uhorskej monarchie a rodiaceho sa Česko – slovenského štátu bolo miesto kantoruučiteľa v dedinke Cabov. Neskôr pôsobil v Slavkovciach a v roku 1929 v Pustom Čemernom. V roku 1932 prichádza do Michaloviec, kde prežíva svoje najproduktívnejšie roky i jeseň života.

Tu, v srdci Zemplína, v roku 1941 zakladá spoločne s Jánom Murínom, JUDr. Jozefom Pichonským, Jánom Dankom a ďalšími nadšencami náš cyrilometodský spolok, ktorý v krátkom čase prerástol rámec mesta i zemplínskeho regiónu. Popri svojej riaditeľskej a učiteľskej práci na michalovskej meštianke vykonáva aj funkciu spolkového podpredsedu, vedie kroniku, píše, vychováva. Zapája sa do kantorského kurzu, ktorý iniciovala Jednota sv. Cyrila a Metoda v rámci zdokonaľovania kantorského spevu. Jeho hlasový fond so značným rozsahom tónov mu umožňuje viesť spev naplno. Popritom ešte účinkuje v cirkevnom zbore, hrá na husle a violu a predovšetkým veľa číta.

Prácu Jozefa Erbyho pre Cirkev a národ v srdci Zemplína prerušila načas nútená evakuácia do Kremnice počas prechodu frontu. Ešte sa ani poriadne nestihlo obnoviť to, čo vojna zničila, opäť prišlo obdobie, ktoré v mnohom ovplyvnilo osudy jednotlivcov, rodín i celej spoločnosti – február 1948. Mnohí sa stali novému režimu nepohodlní, medzi nimi aj Jozef Erby. Človek, ktorý celý život pracoval na povznesení ľudí žijúcich v tomto regióne, to nemal nikdy ľahké. Za Rakúsko – Uhorska bol označený na „rusofila", počas vojnového Slovenského štátu za „Maďara" a musel si zmeniť pôvodné meno a po roku 1948 ho považovali za „ľudáka", aj keď v HSĽS nikdy nebol. Napriek tomu musel v roku 1951 učiteľstvo na *„vlastnú žiadosť"* zanechať. Podarilo sa mu zamestnať na michalovskej pošte, odkiaľ v roku 1963 odišiel do dôchodku.

Jozef Erby, ako človek s mnohými záujmami, bol činný aj v dôchodkovom veku. To platilo aj o jeho vzťahu k zakázanej, neskôr trpenej gréckokatolíckej cirkvi. V roku 1966 – 1972 vydal 5 samizdatových knižôčiek (po 4 – 5 exemplároch) – Príď Ježišu (1966), Liturgia sv. Jána Zlatoústeho doplnená niektorými menlivými čiastkami a modlitbami k sv. spovedi a k sv. prijímaniu (1969), Boh moja spása s modlitbami pre mužov na každý deň, Cirkevné piesne (obe 1970) a Obrady a modlitby (1972). Po roku 1968 pomáhal pri zavádzaní slovenského prekladu sv. liturgie do praxe. Zomrel 14. marca 1976 v Michalovciach, kde je aj pochovaný.

Ján Poprik

Snímka: autor

O. Šutijová, M. Fetteriková a A. Erby - dcéry a syn J. Erbyho.

Svätý veľkomučeník Prokop (8. júl)

Tento svätec, pôvodným menom Neanias, sa narodil okolo roka 265 v Jeruzaleme. Jeho otec Christoforos, popredný rímsky občan, bol kresťanom, ale čoskoro po narodení svojho syna zomrel. Keďže Neaniova matka Teodózia bola presvedčená pohanka, vychovala aj svojho syna ako typického pohana. Treba však oceniť, že mu zabezpečila vynikajúce vzdelanie, vďaka ktorému bol v roku 284 predstavený samému cisárovi Diokleciánovi (284 – 305) a postupne získal na jeho panovníckom dvore vysoké postavenie.

V roku 303, keď vypuklo otvorené prenasledovanie kresťanov, bol Neanias vyslaný do egyptského mesta Alexandrie (dnešná Káhira), aby tam neľútostne nivočil Cirkev. Avšak neďaleko sýrskeho mesta Apameie sa strhla hrozná búrka, nastalo zemetrasenie a - podobne ako kedysi Šavlovi na ceste do Damasku (Sk 9, 1 – 19) - zjavil sa Neaniovi sám Ježiš Kristus. „Aj ty ideš proti mne?" spýtal sa ho. Na otázku: „Kto si, Pane?", dostal Neanias odpoveď: „Ja, čo sa rozprávam s tebou, som Ježiš Kristus, Boh a Boží Syn, ktorý sa dal za teba i za všetkých ukrižovať, aby zachránil svet." Vtedy sa zjavil vo vzduchu žiariaci kríž, dvíhal sa smerom k vrchu a Neanias počul slová: „Týmto znamením pokoruj svojich nepriateľov a môj pokoj bude s tebou." Neanias pocítil vo svojom srdci nesmiernu radosť, poslúchol Božie volanie a stal sa horlivým Kristovým nasledovníkom.

Po týchto udalostiach prišiel spolu so svojím vojskom pred brány Jeruzalema, ktorý v tom čase znepokojovali Agaréni. Keď sa pomodlil, dúfajúc v silu svätého kríža udrel do mestskej brány. Tá sa ihneď rozpadla, oslobodil mesto a všetci obyvatelia ho vítali ako záchrancu. Keď však vošiel do domu svojej matky, žiadala ho, aby priniesol obetu bohom. Jednoznačne to odmietol, ba roztĺkol všetky strieborné i zlaté modly v dome na črepiny a tie rozdal chudobným. Vtedy sa splnilo Spasiteľovo slovo, že *„vlastní domáci budú človeku nepriateľmi"* (Mt 10, 36), lebo Teodózia zašla za cisárom a zažalovala svojho syna, že si nectí domácich bohov.

Na základe matkinej žaloby predvolali Neania pred judejského prokurátora Justa a slávnostne mu odovzdali Diokleciánov list. Keď tento list, plný rúhaní, prečítal, mlčky ho pred očami všetkých roztrhal. Uvedený skutok sa považoval za zločin, a tak ho obvinili z urážky majestátu, odovzdali strážam a previezli v okovách do palestínskej Cézarey, kde bol kedysi, v rokoch 58 – 60, väznený aj svätý apoštol Pavol (Sk 23, 22 – 26, 32). Tam Neaniovi trhali telo železnými hákmi, až mu padali celé kusy mäsa na zem. Vtedy

Socha rímskeho cisára Diokleciána (1. zľava), za vlády ktorého bol umučený sv. Prokop.

mnohí pohania, hoci mali tvrdú povahu, začali nad ním plakať, a Neanias im povedal: *„Neplačte nado mnou, ale plačte sami nad sebou* (Lk 23, 28) a nad skazou svojich duší, lebo ak sa neobrátite k svätej Kristovej viere, všetci zahyniete v pekelných mukách." Večer ho uvrhli do vlhkej cely, avšak v noci ju ožiarilo svetlo, prišiel do nej sám Ježiš Kristus so svojimi svätými anjelmi a Neania pokrstil. Zároveň mu udelil nové meno Prokop (čo v preklade znamená *zrelý*), uzdravil mu rany a dušu mu naplnil nádejou na večnú blaženosť v nebi.

Keď Justus na druhý deň uvidel, že Prokop je celkom zdravý, pripísal to čarom a prikázal ho odviesť do pohanskej svätyne, aby priniesol obetu bohom. Len čo tam Prokop vošiel, modly samé od seba spadli na zem a rozbili sa. Vtedy ho znova vrhli do cely a dali ho strážiť dvom oddielom vojska na čele s veliteľmi Antiochom a Nikostratom. V noci všetci títo vojaci padli Prokopovi k nohám a prijali od neho svätý krst. Keď sa to dopočul Justus, prikázal ich sťať mečom pred Prokopovými očami, čo oni ochotne prijali. Pod vplyvom Prokopovho svedectva dobrovoľne prišlo pred súd dvanásť vznešených žien toho mesta, ktoré otvorene vyznali svoju vieru. Za to ich bili železnými palicami, rebrá im pálili ohňom a odrezali im prsia.

Uprostred týchto múk zrazu zaznel hlas: „Veľký je Boh kresťanov a odteraz som aj ja jeho služobníčkou." Bol to hlas Prokopovej matky Teodózie, ktorej Boh vďaka modlitbám jej syna udelil milosť spoznať pravdu. Justus ju veľmi naliehavo presviedčal, aby si nespôsobovala záhubu. Keď však nič nepomáhalo, dal ju vsadiť do väzenia, kde prijala krst a spolu so synom sa pripravovala na ďalší zápas. Na druhý deň ju spolu so spomínanými dvanástimi ženami podrobili nemilosrdnému mučeniu. Bili ich po tvári, trhali ich železnými tyčami a napokon ich zviazali reťazou a za mestom sťali.

Po ich smrti pokračoval Justus v mučení Prokopa. Železnými hákmi mu dal znetvoriť tvár a bičovať ho, v dôsledku čoho takmer úplne vykrvácal, no neprestajne a trpezlivo sa modlil. Tej noci Justus zomrel a k Prokopovi prichádzali mnohí pohania, aby ich uzdravoval z chorôb a poučil o svätej viere. V tom čase sa Prokop veľa postil a modlil, aby sa pripravil na stretnutie so svojím Spasiteľom.

Keď prišiel do Cézarey nový prokurátor Flavián, opäť sa usiloval presvedčiť Prokopa, aby priniesol obetu bohom. Keď nebol úspešný, podrobil ho takým ťažkým mukám, až sa jeho telo podobalo jednej veľkej rane. Napokon ho dal 8. júla 305 sťať. Keďže svätý veľkomučeník Prokop mimoriadne intenzívne svedčil o Kristovi, k čomu sú povolaní aj manželia, menovite sa niekoľko raz spomína v sobášnej bohoslužbe.

Marcel Gajdoš

Irenej Bačinský, tit. kanonik

(1906-1989)

Pri príležitosti nedožitých 95 rokov prinášame medailón gréckokatolíckeho kňaza o. Ireneja Bačinského, titulárneho kanonika.

O. Irenej Bačinský sa narodil 21. júna 1906 v Poráči, okr. Spišská Nová Ves v kňazskej rodine o. Ireneja Bačinského a matky Amálie, rod. Zubrickej, ako posledné dieťa zo štyroch súrodencov: Alexander, Vojtech, Amália a Irenej. Matka mu zomrela, keď mal jeden rok. Dieťa prichýlila chudobná vdova, teta Ilka Macalová, ktorá sa stala jeho druhou matkou. Sestra Amália sa stala manželkou gréckokatolíckeho kňaza Ireneja Mankoviča.

Do ľudovej školy nastúpil v Poráči, neskôr pokračoval v Rudňanoch, v Markušovciach a napokon školu ukončil v Levoči. Gymnaziálne a teologické štúdiá absolvoval v Prešove. Absolutórium z teológie získal v roku 1930.

Dňa 15. júla 1930 uzatvoril sviatosť manželstva s Teodóziou Molčaniovou v Chráme sv. Michala Archanjela v Čabalovciach. Boh im požehnal štyri deti: Mikuláša, ktorý sa stal kňazom, Alexeja, Pavla a Teodóziu. Kňazskú vysviacku prijal dňa 2. augusta 1930 (v sobotu na sviatok proroka Eliáša podľa juliánskeho kalendára) v Katedrálnom chráme sv. Jána Krstiteľa v Prešove z rúk vladyku Pavla Petra Gojdiča, OSBM. Primície mal v nedeľu 10. augusta 1930 v Poráči.

Ako novokňaz bol menovaný za správcu farnosti na pútnickom mieste v Ľutine. Čakala ho tam neľahká úloha, lebo za jeho predchodcu o. Theodora Rojkoviča časť jeho veriacich v rokoch 1928-1930 prestúpila na pravoslávnu vieru. Niektorí veriaci priviedli do Ľutiny a do Milpoša pravoslávnych kňazov, ruských emigrantov, ktorí veriacich obsluhovali lacno, alebo iba za stravu. Mladý kňaz Irenej musel dennodenne bojovať o každého človeka, o každú dušu. Našťastie na učiteľské miesta sa dostali dobrí a šikovní učitelia. Do Ľutiny prišiel učiteľ Štefan Šofranko a do Hanigoviec učiteľ Ivan Kovalík. Okrem hlavnej práce učiteľa, obidvaja boli pomocní kantori, dobrí speváci a organizátori. Nacvičovali divadelné predstavenia a viedli rôzne spoločenské krúžky, čím šírili kultúru v dedinách ľutinskej farnosti a získali si veľkú autoritu. O. Irenej doviezol do farnosti nové osivo pšenice, ktorá sa tu ešte nepestovala. Dopestoval ju a ponúkol veriacim. Ľudia sa tomu veľmi tešili.

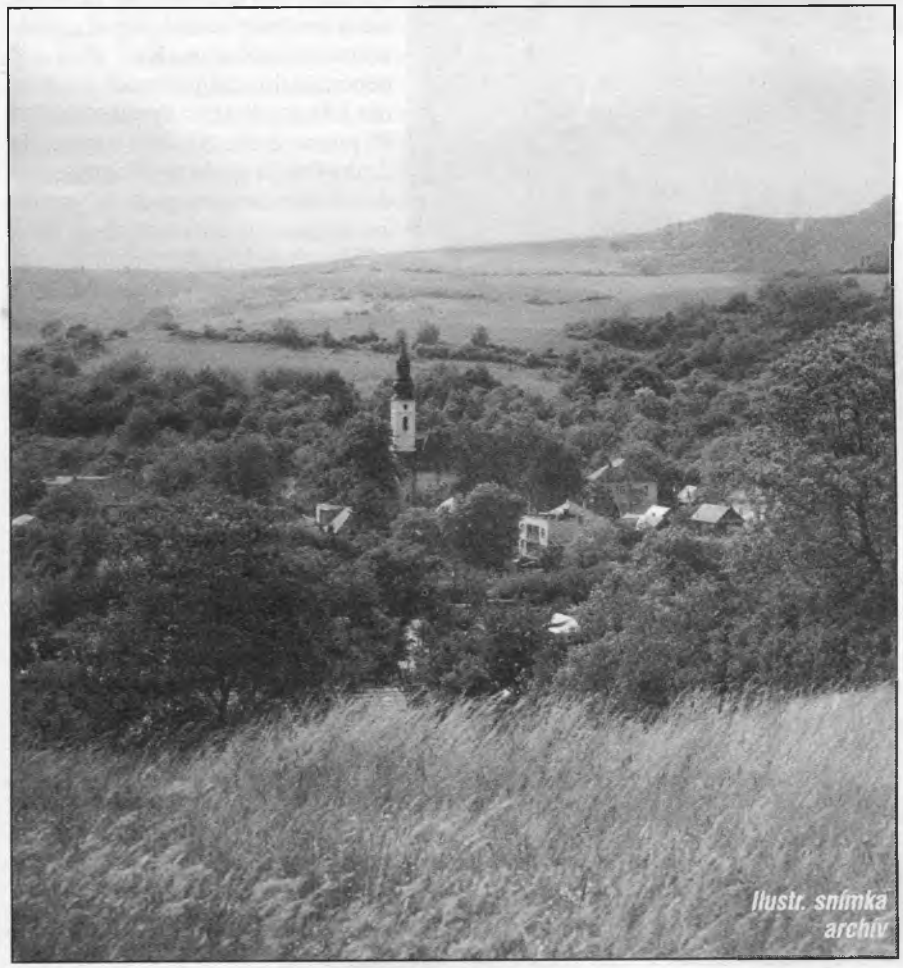

Pohľad na obec Ľutina

Každoročne do Ľutiny na odpustovú slávnosť prichádzal o. biskup Pavol Peter Gojdič, OSBM, ktorý mu pomáhal v neutešenej duchovnej situácii farnosti rôznym spôsobom. Pravoslávni sa tiež aktivizovali a chceli si postaviť v dedine svoj chrám. Chrám chceli postaviť na pozemku, ktorý bol v blízkosti gréckokatolíckeho chrámu. Tento pozemok si však za požičané peniaze kúpil o. Irenej a v roku 1949 si na ňom postavil drevený domček. Veriaci pomohli s drevom a navozili kameňov, koľko bolo potrebné. Situácia sa však v dedine vyhrotila. Nakoniec si pravoslávni postavili chrám na úpätí ľutinskej hory mimo obce.

Na začiatku štyridsiatych rokov prišli do Ľutiny rehoľné sestry – Služobnice Nepoškvrnenej Panny Márie. Začali učiť na ľudovej škole. Spočiatku bývali v súkromnom dome, neskôr si postavili vlastný kláštor. Počas druhej svetovej vojny sa na fare ubytovalo nemecké velenie. V šopách, v sene sa liečili ranení partizáni. Bolo to veľké nervové vypätie pre o. Ireneja.

Len čo sa frontová línia presunula o niekoľko km, sovietska NKVD, chcela odvliecť o. Ireneja do Ruska a to za údajnú spoluprácu s Nemcami. Iba zázrakom sa to nestalo.

V januári 1947 sa pripravovala optacia ožobračených ľutinských veriacich do Ruska. O. Irenej ich odhováral od tohto presídlenia. Dozvedeli sa o tom komunisti a začali šikanovať a prenasledovať kňaza. Prešlo to iba vďaka tomu, že generál Ludvík Svoboda vyznamenal farára Ireneja Bačinského medailou za oslobodenie ČSR. *(Túto medailu zhabali príslušníci ŠtB v roku 1955 pri zatknutí o. Ireneja.)*

Syn Pavol Bačinský si na rok 1948 spomína takto:

„V roku 1948 nastávajú politické zmeny, ktoré majú svoj dopad v rokoch päťdesiatych. Na to obdobie sa dnes veľmi ťažko spomína. Politický vývoj a následné prenasledovanie gréckokatolíkov o. Bačinský predvídal. Preto začínal stavať rodinný drevený domček, kde bol násilne presťahovaný, hoci domček ešte nemal dvere a okná. Reholné sestry boli vyhnané z kláštora, násilne prezlečené do civilu a odvlečené do Čiech a na západné Slovensko. Zároveň boli zatvorení dvaja mníši, ktorí boli v Lutine na výpomoc. Očakávali sme, čo sa stane, keď zatvoria aj gréckokatolíckeho farára Bačinského.“ (Z listu Pavla Bačinského, in Archív CSV-Z v Košiciach.)

Snímka: archív autora

Ešte pred tzv. „Prešovským soborom“, keď o. Ireneja vyhodili z farskej budovy, nasťahoval sa tam cirkevný tajomník František Čirč. On istý čas o. Ireneja chránil. Zato mu o. Bačinský pomáhal prácou s koňmi. O. Irenej napokon v zložitých a ťažkých okolnostiach podpísal prestup na pravoslávie a slúžil ďalej v Ľutine. Dňa 3. mája 1952 mu prišiel zákaz z Prešova, od biskupa Dechtereva, vykonávať duchovnú činnosť. *(Porov.: List o. Ireneja Bačinského Generálnej prokuratúre v Prahe zo dňa 22. januára 1959, in Archív CSV-Z v Košiciach.)* O. Irenej prestal slúžiť v chráme. Veriacim však pomáhal potajomky. Krstil, sobášil a spovedal. Ako robotník odišiel do Piesku, okr. Brezno, kde pracoval do 20. januára 1955, kedy odišiel do invalidného dôchodku.

Dňa 1. júla 1955 bol zatknutý a obžalovaný spolu so skupinou príslušníkov Gréckokatolíckej cirkvi. Vzali ho do vyšetrovacej väzby v Prešove. *(Porov.: List o. Ireneja Bačinského Generálnej prokuratúre v Prahe zo dňa 22. januára 1959, in Archív CSV-Z v Košiciach.)* Neskôr bol premiestnený do Košíc. Rozsudkom Najvyššieho súdu v Prahe bol dňa 6. septembra 1956 odsúdený pre tzv. *trestný čin podvracania republiky*, podľa § 79 a pre nedovolený náboženský úkon podľa § 173 trestného zákona k odňatiu slobody na dva roky. Tiež dostal vedľajší trest, zákaz pobytu v Prešovskom a Košickom kraji na päť rokov a stratu občianskych práv na dobu troch rokov. *(Porov.: List o. Ireneja Bačinského Generálnej prokuratúre v Prahe zo dňa 22. januára 1959, in Archív CSV-Z v Košiciach.)* Súdili ho so skupinou Ljavinec a spol. Vo väzbe si odsedel 14 mesiacov a 6 dní. Zbytok trestu mu bol amnestiou prezidenta republiky odpustený.

Dňa 6. septembra 1956 sa vrátil z výkonu trestu do Ľutiny, kde žila jeho manželka s deťmi vo vlastnom rodinnom dome. Po prepustení bol dva týždne doma, ale denne sa musel hlásiť na polícii. Pretože mal vedľajší trest, zákaz pobytu v Prešovskom a Košickom kraji, odišiel k švagrovi o. Jozefovi Molčányimu, kŕmičovi kráv na štátny majetok do Chotouni, okr. Český Brod, ktorému pomáhal pri práci na hospodárstve. Tu sa zdržal do začiatku roku 1958. Potom sa ilegálne zdržiaval u brata Alexandra v Mariahute – dnešných Žakarovciach. Jeho brat bol riaditeľom železnorudných baní v SNV. Nechal si narásť fúzy a tak sa skrýval do roku 1961. V roku 1961 sa vrátil do Ľutiny, kde žil na dôchodku. Zároveň pracoval na JRD ako záhradník a včelár.

Po osemnástich rokoch útrap, slz a vyhnanstva prichádza dlho očakávané povolenie Gréckokatolíckej cirkvi. O. Irenej bol medzi prvými, ktorí sa zapojili do obnovy cirkvi. Zúčastnil sa exhumácie pozostatkov biskupa Pavla Petra Gojdiča, OSBM, v Leopoldove. Presviedčal pravoslávnych kňazov, aby sa navrátili do Gréckokatolíckej cirkvi. Veľa cestoval po dedinách Makovice a Zamaguria. Svidník sa stal jeho druhým domovom v tom čase. Dennodenne preberal gréckokatolícke fary a chrámy.

Gréckokatolícky biskupský úrad ho dočasne v Košiciach dňa 2. novembra 1968 menoval na výpomoc v duchovnej správe na farských úradoch, kde bol ustanovený správca fary. *(Porov.: Dekrét č. 1001/968 Gréckokatolíckeho biskupského úradu dočasne v Košiciach zo dňa 2. novembra 1968, in Archív CSV-Z v Košiciach.)*

Po invázii vojsk Varšavskej zmluvy nedostal štátny súhlas na vykonávanie kňazskej činnosti. Vďaka známostiam, mu ho neskôr udelili. Stal sa ceremoniárom biskupa ThDr. Vasila Hopka.

Tri roky pred smrťou ho opatrovali reholné sestry, ktoré sa však nemohli prihlásiť na trvalý pobyt v Ľutine. O. Irenej Bačinský, ktorého volali „Irčo báči“ zomrel dňa 11. novembra 1989 v Ľutine. Pohrebné obrady vykonal dňa 16. novembra 1989 o. ordinár Mons. Ján Hirka. Telesné pozostatky o. Ireneja boli pochované pri Bazilike minor v Ľutine.

Za horlivú kňazskú činnosť ho biskup Hopko v roku 1968 menoval titulárnym archidiakonom s právami nosiť kanonické insígnie. *(List Dr. Bazila Hopka napísaný v Oseku u Duchcova 28. augusta 1968, in Archív CSV-Z v Košiciach.)* O. biskup Ján Hirka ho menoval titulárnym kanonikom.

P. ThDr. Ján Babjak, SJ

Pramene:

1. Dokumenty z rodinného archívu.
2. Spomienky syna Pavla vo forme životopisu.

Slza za leto

Vzácny kameň padá, priezračný a čistý,
na dialnicu mihalnic.
Nosíš malé diamanty,
z kvapiek rosy, stečené na zem.
Žalujem suchá, Otela za sucha.

Za tým drahokamom
láska, radosť, možno bôľ sa ukrýva.
S tým všetkým rátaj v živote,
ale sú aj iné chvíle,
ktoré skrášlia tvoju zem,
tá chvíľa je teraz tu.
Radšej sa nepýtaj,
odpoveď nie je v programe.

Stačí vyriecť slovo jediné
a ja hneď prestanem.
Skončí sa nemý film
veď sama vieš,
že som hluchý mím.
Ten nikdy nezačuje
výtrysk smiechu diváka,
ale vidí, čo iní nevidia.

On vie skrášliť zem,
hneď výbuch vyvolať,
svojím slovom vetrom
strom sa utíši.
Neboj sa, žiť a milovať!
Nechaj sa viesť do prístavu pokoja!
Vyhoď šťastie, neboj sa, nechaj iným.

Pavol Dolinský

DROGA PRE MLADÝCH

„Droga" – toto slovo pochádza z holandského jazyka a pôvodne znamenalo niečo sušené, čo malo liečivý účinok. V dnešnom slova zmysle droga nelieči. Mladým ľuďom sľubuje neskutočný raj, ale stáva sa pre nich skutočným peklom a pre spoločnosť vážnym problémom.

O tomto probléme v našej spoločnosti sa porozprávame s pani PhDr. Annou Jenčovou z Pedagogicko-psychologickej poradne (PPP) pre stredné školy v Košiciach, konkrétne z oddelenia drogových závislostí.

✍ Pani doktorka, predstavujú drogy v našej spoločnosti problém?

Taký problém tu naozaj existuje. Niektorým sa môže zdať, že o drogách sa hovorí veľmi veľa, že je to módna záležitosť, ale aj skúsenosť z poradenskej praxe nám hovorí o tom, že táto téma je veľmi aktuálna. Svedčia o tom, napr. prieskumy, ktoré hovoria, že každý štvrtý stredoškolák už má skúsenosti s drogou a myslím si, že aj toto samotné číslo je dosť varujúce.

✍ Realita je teda taká, že drogy sú medzi nami. Aké je ich najväčšie nebezpečenstvo?

Ich najväčšie nebezpečenstvo spočíva už v tom, že je tu tá prítomnosť drogy a že samotná droga je veľmi nebezpečná. Ide o to, že mladý človek, ktorý sa dostane do ťažkej životnej situácie má veľkú šancu siahnuť po droge. Vzdáva sa tak svojej nezávislosti a stáva sa závislým na droge. Kvalita jeho života prestáva byť taká, akú si mladý človek môže vybudovať sám, teda bez drogy. Čo sa týka drogy samotnej, ide o jej chemické zloženie. Biologická zrelosť u mladého človeka nie je taká, aby organizmus vedel úspešne odbúravať chémiu tej drogy, ktorá je v tele. Preto i jediný pokus drogu vyskúšať môže zapríčiniť návyk na drogu a v konečnom dôsledku smrť.

✍ Môžete nám povedať najčastejšie príčiny, prečo mladí ľudia siahajú po drogách?

Tých príčin je viacero. Samotní odborníci hovoria, že sú také štyri podnety, keď mladý človek či jedinec siahne po droge. Jednou z týchto podmienok je samotná droga ako podnet. Ďalej to môže byť osobnosť mladého človeka a nemôžeme vynechať ani životné prostredie a rôzne životné situácie. Častokrát kombináciou týchto štyroch podnetov dochádza k tomu, že mladý človek po tejto droge siahne.

✍ Myslíte si pani doktorka, že slovenská rodina dokáže naučiť dieťa žiť vo svete tak, aby nepodľahlo tlaku drogy?

Bolo by to naším želaním, aby rodičia boli takí zrelí a zodpovední, aby sa sami aktívne pokúsili získať nové informácie o tom, čo je droga a čo môže spôsobiť v živote ich detí. Samozrejme sú rodičia, ktorí sprevádzajú svoje dieťa životom a sú preto zvedaví, aké máme informácie o výskyte drog v danom meste, informácie o drogách na diskotékach. Ale ak si vezmeme samotné čísla, hovoria nám napr. o tom, že každá tretia rodina u nás sa rozvádza. To znamená, že samotní rodičia majú vážne problémy, ktoré vyúsťujú až do krízy. Okrem toho rodičia majú veľmi málo informácií a dokonca drogy sami užívajú. Riešenie mnohých ťažkostí či životných situácii je v slovenských rodinách prodrogové. To znamená, že ak sa vyskytne nejaký problém, tak tento sa často rieši pri alkohole, pri káve, pri cigarete, alebo sa konzumuje veľa utišujúcich liekov. Táto prodrogová klíma v našich rodinách poskytuje dosť veľké nebezpečenstvo, pretože rodičia nemusia o drogách len rozprávať. Vývin detí je podmienený aj tým, že vidia, ako sa ich rodičia správajú a identifikujú sa so správaním rodičov. Tam, kde sa fajčí, je fajčenie niečo normálne a prirodzené. Tam, kde sa pije, alebo kde dochádza už k takému štádiu pitia až do opilosti, tak pre takéto deti sa práve toto stáva žiaľ takouto normou. Rodičia by preto mali mať ujasnený svoj vlastný názor na drogy. Máme však aj rodičov, ktorých to vôbec nezaujíma a často do riešenia problému dieťaťa zasahujú nie rodičia, ale škola a iné výchovné inštitúcie.

✍ Spomínali ste alkohol. Je to najrozšírenejšia droga v našich rodinách, ktorú však spoločnosť toleruje a ku ktorej je najjednoduchší prístup. Je väčšia pravdepodobnosť u detí z týchto rodín, že tiež začnú s drogou? Nemyslím teraz len na alkohol, ale i na tvrdšie drogy.

Je to naozaj tak. V spoločnosti je prodrogová klíma, pretože drogy ako alkohol, tabakizmus i kofeinizmus sú drogy, ktoré sú tolerované. Samozrejme, že v týchto rodinách, kde sa pitie stáva bežnou súčasťou života sa jednoducho mladý človek identifikuje alebo sa môže identifikovať s takýmito negatívnymi vzormi. Väčšinou mladí ľudia sú vo svojom vývine takí pokročilí, že je tu možnosť akéhosi vlastného sebaformovania, sebavýchovy a odmietajú alkoholizmus. Z toho potom môžu mať psychické problémy, keď vidia, ako sa správajú nielen otcovia, ale aj matky. Sú tam potom narušené morálne i prirodzené harmonické vzťahy medzi deťmi a rodičmi. Takáto rodina alkoholika, to sú tisíce sklamaných mladých ľudí, ktorým sa nedostáva rodičovskej lásky, nedostáva sa bezpečia a opory, a to sú práve tie faktory, na ktorých by rodina mala stáť. V rodine, v ktorej sa nedostáva takýchto zákonných psychických potrieb a ich uspokojenia, tak tam mladý človek je naozaj náchylnejší na to, že jeho vývin sa nemusí stať normálnym, ale dochádza k rôznym odchýlkam vo vývine či v zmysle nejakej neurotizácie alebo psychopatizácie osobnosti. To je už živná pôda, kde mladí ľudia nie sú takí odolní, aby drogu nezobrali. Takže riziko v takýchto rodinách je naozaj väčšie, ako je to u rodín, kde sa alkohol, ale i iné drogy nepoužívajú.

✍ Prevencia je určite najlepší spôsob ako predchádzať problémom. Čo všetko musia rodičia urobiť, aby uchránili svoje dieťa pred drogou?

Je to veľmi dôležitá otázka, lebo je lepšie negatívnym javom predchádzať ako potom riešiť prípadnú drogovú závislosť. Základom rodičovstva je pomáhať mladému človeku, budovať mravné zásady, životné ciele, lebo tam, kde si mladý človek vytvorí sám pre seba vysoko eticky náročné ciele, tak tam nie je toľko priestoru, aby sa droga stala súčasťou jeho života. Rodičia si tiež musia vedieť objasniť aj svoje vlastné postoje, veď kto z nás dospelých Slovákov nepozná a neužíva legálne drogy? Rodičia by ďalej mali byť nápomocní pri budovaní zdravej osobnosti mladého človeka, ktorý v období dospievania odoláva tlaku, ktorý pochádza jednak z jeho vnútra, z jeho rodiacej sa osobnosti a tlaku z vonku. Veď nikto iný nepozná lepšie svoje deti ako rodičia. Poznajú kladné i záporné stránky svojho dieťaťa a tým vlastne poznajú rizikové faktory osobnosti. Rodina je však dôležitá nielen v období puberty, ale rodina by mala „vychovávať" dieťa už pri jeho počatí tým, že sa vytárajú postoje k ešte nenarodenému dieťaťu. V týchto ranných obdobiach do troch rokov života sa buduje sebacit dieťaťa a tam, ak rodina nejako zlyhá, sú dôsledky viditeľné o nie-

koľko rokov neskôr. Už pri počatí a narodení sa treba venovať rodičovstvu naozaj zodpovedne. Pretože zmyslom rodičovského pôsobenia je poskytnúť dieťaťu v láskyplnom, prirodzenom a podpornom prostredí dostatok informácií a výchovného pôsobenia, aby dieťa neskôr nemuselo drogu zobrať, aby sa stalo voči tlaku drogy dostatočne imúnne.

Ak dieťa s drogou začalo experimentovať, rodičia o tom väčšinou dlho ani len netušia. Aké sú teda tie tiché, ale varovné príznaky, že niečo nie je v poriadku?

Rodičia by mali vedieť, čo sa deje s ich dieťaťom a mali by predovšetkým prejavovať svoj záujem o neho. Ten vek, keď dieťa siaha po droge, to je obdobie dospievania. Puberta je obdobie dosť ťažkých životných zmien, kedy sa vlastne mladý človek osamostatňuje od rodiny. Rodičia preto nevedia rozlíšiť, či tieto zmeny sú spôsobené dospievaním, alebo tým, že mohlo dôjsť k experimentácii s drogou. Medzi také jemné príznaky by som zaradila celkové jemné zmeny v správaní mladého človeka. Konkrétne môže ísť o to, že dieťa potrebuje viac súkromia, izoluje sa. Môže sa správať čudne, má svoje tajomstvá. Môžu sa meniť aj jeho sociálne vzťahy. Veľmi často opúšťa starých kamarátov a nachádza si novú partiu, väčšinou starších kamarátov. Taktiež sa dajú pozorovať zmeny aj v škole. Obyčajne je dieťa tak zaujaté drogou, že už nemá dosť energie a času na školu. Zhoršuje sa prospech a opúšťa mimoškolské aktivity, ktorým sa venovalo. Tiež sú dosť nápadné zmeny v oblečení. Je veľmi dôležité všímať si, ako taký mladý človek vyzerá, či nie sú nejaké výkyvy v úprave zovňajšku. Je dobré sledovať oči, či sú zrenice rozšírené či zúžené. Väčšinou sú sliznice oči veľmi suché a tak si mladý človek pomáha aj očnými kvapkami. Ak rodič nájde očné kvapky, môže to byť varovný moment. Ak sa mu niečo nezdá, predovšetkým by nemal podľahnúť panike. Mal by si nájsť vhodnú chvíľu na rozhovor a dať pocítiť dieťaťu, že je tu on - rodič, ktorý ho podporuje a má ho stále rád.

Ak rodič nájde dostatok odvahy opatrne sa porozprávať s dieťaťom, môže sa ešte s niekým poradiť?

Predovšetkým je to otázka dôvery, ktorá je medzi rodičom a dieťaťom. Ak rodič dosť tápe v tejto téme, ak nevie, či by napr. dieťaťu neublížil tým, že by problém drogy otvoril, môže prísť za psychológom a porozprávať sa. V každom väčšom meste sú psychologické inštitúcie a PPP pre školy, kde pracujú odborníci, ktorí sa touto témou zaoberajú a majú s tým skúsenosti. V štátnych organizáciách je poskytnutá rodičom pomoc a rada bezplatne.

Predstavme si teraz situáciu, že dieťa s drogou začalo. Rodičia majú tendenciu problém utajiť, s tým, že sa to nejako samo vyrieši. Je to správna reakcia?

Tento spôsob je ten najnesprávnejší. Predovšetkým, ak sa už v rodine prevalil tento problém, je veľmi dôležitý čas ako dlho dieťa drogu berie. Pri utajovaní je postoj rodičov nie aktívny, ale emocionálny. Tým sa vlastne predlžuje fáza, kedy dieťa môže byť v štádiu závislosti na droge. A tým sa znižuje aj rýchlejšia pravdepodobnosť vyliečenia. My máme také skúsenosti, že rodičia sú z toho veľmi sklamaní, ale nechcú si to priznať sami pred sebou, preto veľmi často zodpovednosť kladú na školu, či iné inštitúcie a oni sa vidia nevinne. Až neskôr, keď vidia varovné signály, že tu dieťa rapídne ubúda na hmotnosti, uteká z domu, stáva sa agresívnym nielen voči členom svojej rodiny, ale aj voči svojmu okoliu, ak miznú väčšie sumy peňazí či predmetov, až vtedy rodičia zistia, že sa už nedá skrývať a až vtedy častokrát navštívia odborníka. To, čo by sa malo udiať v rodine je predovšetkým pokojný rozhovor. Musíme si uvedomiť, že mladý človek si nevie poradiť sám, potrebuje tím odborníkov v psychiatrických zariadeniach. Netreba sa báť tohto pomenovania. Nie je možné, aby mladý človek, ak už je závislý, aby sa liečil len ambulantne, ale musí byť hospitalizovaný. V prvej fáze sa droga biologicky odbúrava, potom sa organizmus musí trošku stabilizovať a v tejto fáze má dôjsť aj k budovaniu, ktoré je v rukách odborníkov, ktorí pracujú s daným klientom individuálne i skupinovo. A práve skupina pre mladých ľudí má veľkú moc a veľmi pomáha pri liečbe.

Drogová závislosť je teda liečiteľná. Ide však o liečbu fyzickej i psychickej závislosti na droge?

Ja by som začala takou krátkou charakteristikou, čím droga je. Za drogu dnes považujeme každú chemickú látku, ktorá pôsobením na živý organizmus môže vyvolať zmenu jednej i viacerých životných funkcií. Droga je látka, ktorá je schopná navodiť stav chorobnej závislosti. Ako ste spomínali, naozaj tá závislosť môže byť fyzická i psychická. Psychická závislosť je taký duševný stav človeka, ktorý vzniká po podaní drogy a ktorý sa prejavuje rôznym stupňom túžby užívať túto drogu a mať z nej príjemné pocity. Pritom táto túžba môže siahať od jednoduchého želania, ktorému je ešte možné odolať, až po neodolateľné nútenie a také zaujatie drogou, že človek je schopný až rôznych kriminálnych činov. Túžba mať drogu je tak silná, že padajú morálne zábrany, i preto je veľmi nebezpečná. Fyzická, či somatická závislosť vzniká tak, že do ľudského organizmu sa dostane droga, ktorá ak sa potom nejaký čas nepodáva, začne telu chýbať. Fyzické príznaky, keď sa telu nepodáva droga, sú veľmi rôzne v závislosti od toho, aká droga sa podávala. Veľmi často je to trasenie, potenie sa, vracanie, prípadne sú prítomné halucinácie. Fyzická abstinencia je stav, ktorý sa môže zvládnuť iba na psychiatrických klinikách či ambulanciách za prítomnosti lekárov, ktorí v prvom rade musia danú škodlivú chemickú látku dostať z tela von.

O resocializácií sa veľa nehovorí. Povedzte nám preto prosím, čo čaká rodinu po príchode už abstinujúceho narkomana domov?

Musíme si uvedomiť, že obdobie liečby je rôzne dlhé. Narkoman musí prejsť veľkou komplikovanou, bolestnou a trýznivou zmenou osobnosti. Jeho osobnosť po návrate domov je preto citlivá a krehká. S rodinou sa preto spolupracuje už počas liečby a po návrate domov sú poučení, ktoré správanie by mali podporovať a ktoré eliminovať, aby sa podporovala chuť mladého človeka nezobrať drogu. Mnohí mladí ľudia hovoria, že sú úspešne vyliečení vtedy, ak to nutkanie na drogu v ich organizme nie je také silné a nie je jediným zaujatím. Rodina na to musí byť pripravená, lebo každý mladý človek môže veľmi ľahko skĺznuť späť. Rodičia môžu preto vyhľadať odborníka v rámci psychiatrických ambulancií a psychologických pracovísk.

Darí sa vyliečeným narkomanom zaradiť sa do normálneho života?

Je tu úspešnosť, ale záleží od toho, aká je osobnosť mladého človeka, akú drogu bral. Niekedy len odvykacia liečba môže trvať niekoľko mesiacov i rokov. Záleží to od toho, aké schopnosti zostali narkomanovi neporušené a aká je psychická sila rozvíjať sa a prijímať pozitívne hodnoty zo života.

Za rozhovor ďakuje
Lenka Popovičová
Kresba: Pego

MIRIAM TERÉZIA

1901-

Chudoba, nezamestnanosť a útlak na konci 19. storočia donútili mnohých Slovákov emigrovať. Táto neprirodzená a moderná choroba postihla krutým spôsobom najmä východné Slovensko. Vytratili sa neraz celé dediny. Väčšinu novoprišlých však často pohltili oceány severoamerického kontinentu bez akejkoľvek stopy.

V máji roku 1884 prišla do USA skupina emigrantov, medzi nimi aj mladá, nedávno v Rešove zosobášená dvojica, Alexander a Johanna Demjanovichoví. Pochádzali z Bardejova, kde Alexander pôsobil ako obuvník. Johanna bola dcérou miestneho zámočníka, Jána Suchého. Rozhodli sa odísť, aby si vylepšili svoju finančnú situáciu. Plánovali si zarobiť nejaké peniaze a potom sa vrátiť do rodného Bardejova.

Usadili sa v meste Bayonne, štáte New Jersey a stali sa členmi miestnej gréckokatolíckej farnosti Sv. Jána Krstiteľa. Alexander si otvoril obchod s obuvou. Postupom času prišli za nimi aj ďalší členovia oboch rodín. Po 20. rokoch, vplyvom technologických zmien, bol nútený obchod zatvoriť. Našiel si prácu v rafinérii ropy. Bolo to dobre platené zamestnanie. Rodina narástla a zlepšila si svoje sociálne postavenie. Starú náboženskú tradíciu verne zachovávala. Keď však roku 1911 ich farnosť prevzal pravoslávny kňaz, rodina prešla do rímskokatolíckeho kostola Sv. Vincenta v Bayonne. Postupne sa aj spoločensky zapojila do miestneho života. Alexander bol dlhoročným členom Slovenského národného spolku.

Pán požehnal rodinu 26. marca 1901 s ich siedmym a posledným potomkom. Bolo to dievča, ktoré 31. marca pri krste dostalo meno Terézia. Rástla v pracovitom, prísnom, čestnom a pobožnom rodinnom prostredí. Nemala ešte ani len päť rokov, keď ju prijali do základnej školy. Ako 12 ročná začala študovať na štátnej strednej škole. Na náboženskú výuku chodila k miestnemu parochovi. Rodina veľmi chcela, aby sa po maturite v januári 1917, stala učiteľkou. Jej matka však nečakane ochorela. Keďže Terézia nebola ešte zamestnaná, mohla sa starať nielen o svoju matku, ale aj o celú rodinu. Matka zomrela dňa 27. novembra 1918.

V septembri 1919 rodina rozhodla, aby začala študovať za učiteľku. Napriek jej protestu, lebo od detstva chcela byť karmelitánkou, podriadila sa tomuto rozhodnutiu a navštevovala učiteľský ústav (college) Sv. Alžbety v Convent Station. Jej hlavným predmetom bola anglická literatúra. Štúdium ukončila s vyznamenaním 14. júna 1923. Po vážnom zvažovaní sa rozhodla, že vstúpi do Kongregácie rímskokatolíckych milosrdných sestier Sv. Alžbety. Medzitým však jej otec ochorel. Prijala preto učiteľské miesto v akadémii Sv. Alojza v Jersey City a až po otcovej smrti 30. januára 1925 mohla na sviatok Lurdskej Panny Márie, dňa 11. februára 1925, začať rehoľný život.

Jej hlboký duchovný život, túžba stať sa svätou, vyšiel najavo až počas rehoľného noviciátu. Chcela vo všetkom vyhovieť Pánu Bohu, čo pre ňu znamenalo plniť Jeho vôľu. Často opakovala, že milujeme vôľou a nie pocitmi. Najviac jej záležalo, aby sa mohla zúčastňovať na samom Božom živote. Bol to konečný cieľ jej úsilia o dokonalosť. Neustále zdôrazňovala význam a dôležitosť modlitby. Jej rehoľný život trval krátko, od 11. februára 1925 do 8. mája 1927, čiže dva roky a tri mesiace. Bol plný nielen telesných, ale aj duševných utrpení. Podobne však ako Terézia z Lisieux žila dlho v krátkom časovom rozpätí. Ako vidieť, zbožnosť a svätosť sa nemerajú dĺžkou rokov.

Johanna rod. Suchá a Alexander Demjanovich, rodičia sr. Miriam Terézie, svadobná fotografia.

Na podnet jej duchovného otca B. Bradleyho, OSB a so súhlasom matky predstavenej, začala v júni 1926 písať konferencie pre novicky. Spolusestry netušili, že je autorkou tohto spisu. V jej pozostalosti sa našli rôzne písomnosti, zápisky a najmä konferencie. Starostlivo ich zozbieral jej brat, Mons. Karol Demjanovich a vydal ich roku 1928 s názvom „Greater Perfection" (Väčšia dokonalosť). Slovenské znenie konferencií preložil Ivan Marianov. (ThDr. Ján Mastiliak, CSsR, pozn. aut.) Slovenský preklad vybratých statí konferencií bol uverejnený v „Márii", mesačníku slovenských gréckokatolíkov v Kanade (január - december 1978.)

Koncom novembra roku 1926 sestra Miriam Terézia náhle ochorela. Mala zápal mandlí a vysoký krvný tlak. 20. decembra ju opero-

DEM JANOVIČOVÁ

- 1927

vali. Po mesiaci ju však museli znovu hospitalizovať. Trpela na celkovú fyzickú a emocionálnu vyčerpanosť, zápal srdcového svalu a k tomu ešte aj na zápal slepého čreva. Dňa 6. mája 1927 ju znovu operovali. O dva dni neskôr tíško zomrela. Príčina smrti z dnešného hľadiska lekárskej vedy je skoro neuveriteľná. Pochovali ju na kláštornom cintoríne.

Po skončení II. svetovej vojny, úsilím o. Bradleyho, OSB a sestry Zity, ktorá ako novicka bola blízkou priateľkou sr. M. Terézie, sa začalo vážne uvažovať o procese jej blahorečenia. Sestra Zita ako prvá napísala jej životopis. Na podporu blahorečenia založili Modlitbové združenie, ktoré dodnes, štyrikrát do roka, vydáva svoj Bulletin. Mons. Thomas McLaughlin, biskup v Patersone, N. J., dostal z Ríma dňa 11. decembra 1945 povolenie, aby začal informatívne vyšetrovanie života a činnosti Sestry Miram Terézie. Za duchovného administrátora Modlitbového združenia vymenoval o. S. Findlaya, OSB.

Prvá fáza beatifikačného procesu, „de non cultu", skončila roku 1948. Jej hlavnou úlohou bolo vypočuť svedkov, dokázať, že nikdy nedošlo k prejavom verejného uctievania tejto kandidátky blahorečenia. Druhá fáza, „de scriptis", tiež skončila roku 1948. Jej cieľom bolo preskúmať spisy a písomnú pozostalosť sestry Miriam Terézie.

22. júla 1978 Rev. Gaetano Stano, OFM, Conv. z Kongregácie pre svätorečenia podpísal dekrét s podrobnými smernicami o exhumovaní hrobu a telesných pozostatkov Sestry Miriam Terézie. Biskup F. Rodimer v Paterson bol poverený touto úlohou. Pozostatky preložili do novej rakvy, ktorú previezli z cintorína v Convent Station a umiestnili ju v kláštornej kaplnke Sv. Rodiny. Celá exhumácia sa uskutočnila bez prítomnosti verejnosti a bez akéhokoľvek prejavu verejného kultu, ktorý Cirkev povoľuje až po blahorečení.

V júni 1980 tá istá Kongregácia vydala dekrét, adresovaný diecéze v Patersone. Stálo v ňom, že proces beatifikácie u Svätej Stolici sa začal. Dňa 19. júna 1980 kardinál prefekt informoval Svätého Otca, pápeža Jána Pavla II. o tomto dekréte a Svätý Otec súhlasil s rozhodnutím Kongregácie „začať proces beatifikácie".

Potom cirkevný tribunál prejednával svedecké výpovede o hrdinských skutkoch a cnostiach Služobnice Božej. Tribunál zasadal od mája do decembra 1980. To bola tretia fáza, „de virtutibus", kanonizačného procesu. Predsedal jej Frank Rodimer, biskup v Patersone, N. J. Svedkami procesu boli len tí, ktorí ju osobne poznali, či už išlo o rodinných príslušníkov, alebo učiteľov škôl, do ktorých chodila. Z jej bezprostrednej rodiny v tom čase už nikto nežil.

Nasledujúcou úlohou bolo spísať život a svedecké výpovede ľudí, ktorí ju poznali, tzv. „Positio super Virtutibus". Spracovala ho S. Francis Maria Cassidy a S. Eileen Dolan. V Ríme navštívili o. Jamesa FitzPatricka, OMI, postulatora blahorečenia, ako aj nového referenta o. Ambroseho Eszera, OP. Ten ich uviedol do tlačiarne, kde sa spis mal vytlačiť. Predpokladá sa, že táto časť práce je dokončená. Na talianskom preklade „Informatio", čo je zase súhrn „Positie", teraz pracuje Dr. Sylvia Correale, odborníčka kánonického práva pri Kongregácii pre svätorečenia. Prácu mala ukončiť koncom októbra roku 2000. Spis je potrebný, aby ho mohli odovzdať Zboru kardinálov a Svätému Otcovi na preštudovanie. Po prijatí „Positio" Kongregácia vydá deklaráciu o „hrdinstve" (vyhlásenie, že kandidátka prejavila cnosti v hrdinskej miere) a potom pápež vyhlási sr. Miriam Teréziu za „úctyhodnú". Nakoniec ešte je potrebný dôkaz o zázraku, aby ju mohol vyhlásiť za „blahoslavenú".

Čo sa týka zázraku, Dr. Mary Mazarella De Mayo, detská lekárka spolu s očným lekárom Dr. Lauren Rispolim zhromaždila potrebnú dokumentáciu o zázračnom vyliečení legálnej slepoty 9 ročného Michaela Mencera. Dokumenty obsahujú dôkazy o vyliečení, listy rodinných príslušníkov, záznamy z lekárskej ordinácie, posudky druhého očného lekára, stanoviská o vzniku slepoty a makulárnej degenerácie. Sú tam aj záznamy zo školy o zhoršení jeho zraku a pod.

Iné posudky hovoria už o perfektnom zraku bez akejkoľvek abnormality očného pozadia. Vyhlásenie štyroch lekárov, ktorí po preskúmaní dokumentov predošlého roku zistili opätovné nadobudnutie bezchybného zraku, ktoré lekárska veda nevie nijako vysvetliť.

Tieto dokumenty teda zdá sa, sú dostatočnými dôkazmi požiadaviek zázraku:

1) Slepota jestvovala.
2) Nepoužili sa žiadne lekárske alebo chirurgické liečby.
3) Chlapec teraz dokonale vidí.
4) Vyliečenie je trvalé.
5) Uzdravenie sa pripisuje príhovoru sestry Miriam Terézie.

Po ukončení tejto práce sa prípad Michaela Mencera predloží v januári 2001 arcidiecéze v Newarku, kde sa tento údajný zázrak stal. Celé vyšetrovanie má formu kanonického procesu v ktorom vyliečená osoba sa podrobí prehliadke dvoch lekárov a istý počet svedkov podá svoje svedectvá o vyliečení.

Blahorečenie sestry Miriam Terézie je teda v rukách Božej Prozreteľnosti.

Jozef E. Suchy
Snímky: archív autora

Malá poradňa

JE POMAZANIE CHORÝCH SVIATOSŤOU UMIERAJÚCICH?

Pomazanie chorých je aj sviatosťou určenou umierajúcim. Chápanie, že ide len o sviatosť umierajúcich je chybné a škodlivé. Táto sviatosť je určená každému chorému, zvlášť ťažko, ako aj tým, ktorí trpia starobou – veď aj staroba je istý druh choroby. Preto je potrebné túto sviatosť chápať omnoho komplexnejšie, než ako iba sviatosť určenú pre zomierajúcich. *„Posvätným pomazaním chorých a modlitbou kňazov celá Cirkev odporúča chorých trpiacemu a oslávenému Pánovi, aby im uľavil a spasil ich, ba ich povzbudzuje, aby sa dobrovoľne spojili s Kristovým utrpením a jeho smrťou, a tak prispeli k dobru Božieho ľudu"* (Lumen Gentium). Choroba je jedným z najzávažnejších problémov, ktorý sa dotýka nielen človeka ako jednotlivca, ale ja celého ľudstva. Ale Cirkev má odpoveď aj na tento problém. Choroba môže viesť k úzkosti, k uzatvoreniu sa do seba, niekedy dokonca k zúfalstvu a k vzbure proti Bohu. V nej totiž človek skusuje svoju bezmocnosť, obmedzenie a svoju konečnosť. Ak však prijmeme chorobu ako výzvu zo strany Boha, môže nás urobiť zrelšími, pomôcť nám rozlišovať, čo je v živote podstatné, aby sme sa na to aj zamerali. Tak choroba veľmi často podnecuje hľadanie Boha a návrat k nemu.

KTO USTANOVIL TÚTO SVIATOSŤ?

Súcit Ježiša Krista s chorými a jeho mnohé uzdravenia chorých každého druhu sú výrazným znamením toho, že Boh navštívil svoj ľud a že Božie kráľovstvo je už blízko. Ježiš prišiel uzdraviť celého človeka – dušu aj telo. Aj v našej liturgii po výzve „Skloňte si hlavy pred Pánom" sa kňaz potichu modlí a nazýva Krista lekárom duše i tela. Jeho súcit s chorými ide tak ďaleko, že sa s nimi stotožňuje, keď hovorí: *„Bol som chorý a navštívili ste ma"* (Mt 25, 36). Táto jeho láska k chorým sa stala vzorom pre mnohých kresťanov, aby takto skúšaným bratom uľavili nielen na duši, ale aj na tele. Na uzdravenie však Ježiš potrebuje našu vieru. On to stále žiadal od chorých, aby verili. A uzdravenie stále robil liečivým dotykom a znakmi. Učeníci prevzali túto horlivosť za Ježiša Krista a po svojich cestách *„pomazali olejom veľa chorých a uzdravovali"* (Mk 6, 13). Po svojom zmŕtvychvstaní Ježiš Kristus obnovuje toto poslanie: *„V mojom mene... na chorých budú vkladať ruky a tí ozdravejú"* (Mk 16, 17-18). Apoštolská Cirkev pamätajúc na slová Spasiteľa *„Chorých uzdravujte"* (Mt 10, 8) pozná aj osobitný obrad pre chorých, o ktorom svedčí apoštol Jakub: *„Je niekto z Vás chorý? Nech si zavolá starších Cirkvi; a nech sa nad ním modlia a pomažú ho olejom v Pánovom mene. Modlitba s vierou uzdraví chorého a Pán mu uľaví; a ak sa dopustil hriechov, odpustia sa mu"* (Jak 5, 14-15). Tradícia spoznala v tomto obrade jednu zo siedmich sviatostí Cirkvi.

-jg-

Dôverujte Pánovi Ježišovi

Všetko sa začalo v druhom ročníku strednej školy. Vtedy som odpadla na jednej hodine. Keď som sa prebrala boli už pri mne lekári, zobrali ma do nemocnice a po absolvovaní postupov, ktoré sa robia na príjme si ma tam nechali. Keď som už bola schopná rozmýšľať, o tom čo sa vlastne stalo, nevedela som si to nijako vysvetliť. A tak som to pripísala vyčerpanosti. Teda ráno skoro vstávam, neskoro chodím spať, jem nepravidelne... Určila som si diagnózu sama. Lenže neskôr prišli moji rodičia a tí, už po rozhovore s lekárom, mi oznámili, že mám chorobu, ktorá sa volá epilepsia. Zo začiatku som si z tejto informácie nerobila nič, pretože som nevedela, čo táto choroba znamená. Lenže neskôr prišiel lekár, potvrdil mi túto informáciu a bližšie charakterizoval, čo epilepsia vlastne znamená. Vysvetlil mi, že u každého epileptika sa choroba prejavuje ináč, niekto odpadáva, niekto máva kŕče, niekto sa niekam zahľadí a postupne sa dostáva mimo reality. Povedal mi, aké to môže mať následky a so slovami, že sa mi to bude stávať častejšie sa so mnou rozlúčil. Po tomto rozhovore som dostala strach. Na zreteli som mala, že sa to bude stávať častejšie. Začala som sa báť ako to zoberú moji spolužiaci v škole, ako to budú brať učitelia, ako to zoberú moji rodičia, kamaráti, ale hlavne ako sa s tým vyrovnám ja sama. Vtedy som bola v nemocnici na izbe sama a tak som nad tým stále rozmýšľala. Asi po 2-3 dňoch mi dali na izbu chlapca. Volal sa Jarko a mal deväť rokov. Čaro osobnosti tohto chlapca bolo v tom, že bol veľmi vnímavý. Všimol si na mne, že som smutná a tak sme sa začali rozprávať. Rozprávali sme sa o všeličom a keď sme si večer líhali Jarko mi hovorí: „Vieš čo Renátka, ja sa za teba pomodlím, aby si to vedela tak prijímať, ako to Pán Ježiš dáva." Pamätám si, že vtedy som dlho nemohla spať. Jednak preto, že som si uvedomila, že tento chlapec má oveľa väčšiu vieru ako ja, a jednak preto, lebo som si uvedomila, že Pán Ježiš mal byť prvý, komu som mala povedať o svojej chorobe, o tom, že to neviem prijať. Jemu som mala povedať o svojom strachu, ale ja som to neurobila. Vtedy som si povedala, že so svojím životom musím voľačo robiť. Ibaže dni išli ďalej, pustili ma z nemocnice, postupne som začala chodiť do školy a postupne som zabúdala na to, že mám voľajakú epilepsiu.

Ilustr. snímka D. Komanická

Asi po pol roku sa mi záchvat zopakoval, neprešiel ani mesiac a ja som dostala tretí epileptický záchvat. Po tomto záchvate som sa do seba uzavrela. Viera v Pána Ježiša, o ktorej som si myslela, že ju mám a že je tá správna, sa stratila, nebolo jej. S nikým som sa o tom nechcela rozprávať. Dalo by sa povedať, že som si utvorila okolo seba svet, do ktorého nikto nemal vstupenku. Vsugerovala som si myšlienku, že môžem dostať záchvat trebárs niekde, kde budem sama, alebo mi ľudia nebudú vedieť pomôcť, a ja môžem zomrieť. V takom zlom psychickom stave som sa dostala do nemocnice do Košíc na detské neurologické oddelenie, ktoré sa špecializuje na epilepsiu a ľudí postihnutých touto chorobou. Tam to bolo ešte horšie, pretože tam sa

bežne stávalo, že mal niekto záchvat, a ja som sa na to dívala. Keď som si predstavila seba v takejto situácií, vedela som sa vžiť do kože každého jedného človeka, ktorý niečo také zažil. Potrebovala som povzbudenie. Prišiel ku mne asi 12-ročný chlapec. Bol to Róm, ale mne vtedy nezáležalo na tom, či je Róm, alebo je biely, nezáležalo mi ani na tom, či má 20 alebo 12 rokov. Potrebovala som povzbudzujúce slová a Pán Ježiš mi poslal tohto chlapca. Na ňom som zbadala, že on všetko prijíma s láskou, on nerozprával o sebe, o svojej chorobe, ani o svojom strachu pred operáciou hlavy, na ktorú sa pripravoval, a ten strach určite mal. V jeho prítomnosti nemal nikto z nás pocit, že je v nemocnici. Večer, keď som si líhala, mi napadla taká myšlienka, že možno mi Pán Ježiš núka cez tohto chlapca taký odrazový mostík, ako zmeniť svoj život, a ja som aj veľmi chcela skočiť, ale po štyroch dňoch môjho pobytu v nemocnici tento chlapec odišiel na operáciu a s ním odišiel aj pokoj, radosť i láska. Opäť sme boli v nemocnici, preč od rodiny, epilepsiou postihnutí ľudia. Po dvoch týždňoch som sa vrátila z nemocnice domov s rôznymi odporúčaniami lekárov.

A kým bol vtedy Pán Ježiš v mojom živote? On bol vinníkom, že som nemohla byť dlho vonku, On bol vinníkom toho, že moje kamarátky išli na diskotéku a ja domov, On bol vinníkom toho, že sa moji rodičia trápia, On bol vinníkom toho, že sa mi prestalo dariť v škole, že som sa často cítila sama... A vlastne za všetko, čo som vtedy nechcela prijať do svojho života, za všetko mohol Pán Ježiš.

Zmena nastala vtedy, keď prišiel do našej farnosti otec Peter. On stále vravel, že treba čítať Sväté písmo. Veľmi ma na ňom fascinovalo, že vedel, že tento list hovorí to a tento zas to, a tak som si povedala, že na tom bude čosi pravdy. Kúpila som si teda Sväté písmo a začala ho čítať. Hocikedy sa mi stávalo, že som rozmýšľala nad rôznymi vecami a stále som sa vracala k tej svojej chorobe. Zistila som, že s ňou ešte nie som úplne vyrovnaná, a tak mi napadlo, že si pohľadám vo Svätom písme, čo Pán Ježiš vraví o utrpení. Našla som si citát, kde sa Pán Ježiš modlí v Getsemanskej záhrade: *„Otče môj, ak je možné, nech ma minie tento kalich. No nie ako ja chcem, ale ako Ty“* (Mt 26, 39). Vtedy som si uvedomila, že ja som sa síce modlila nech sa mi už nezopakuje záchvat, nech už neprežívam to, čo vtedy, ale ja som nikdy Ježišovi nepovedala: „Pane nie ako ja, ale ako ty chceš, Tvoja vôľa nech sa stane, Pane.“ Ale nebol to citát, ktorý som hľadala ja a tak som hľadala ďalej. Prišla som na citát v liste Rimanom *„A nielen to: chválime sa aj súženiami, veď vieme, že súženie prináša trpezlivosť, trpezlivosť osvedčenú čnosť a osvedčená čnosť zasa nádej“* (Rim 5, 3-4). Tu som si zasa uvedomila moju chybu. Ja som nikdy nepoďakovala Bohu za to, že mám túto chorobu, nikdy som mu nepoďakovala, že som stretla ľudí, ktorí mi pomáhali a povzbudzovali ma. Ja som naopak navštívila asi každú jednu babku, o ktorej som vedela, že vie zhadzovať uhlíky alebo akýmkoľvek spôsobom „odrábať.“ Ale ani to nebol citát, ktorý som ja potrebovala počuť a tak som pokračovala ďalej. Prišla som na citát v Knihe prísloví. A tento citát hovorí: *„Nevzpieraj sa, syn môj, keď ťa cúdi Pán a nech ťa neomŕza jeho karhanie, lebo Pán karhá toho, koho miluje, ako otec syna, ktorého má rád“* (Prísl 3, 11-12). Vtedy som si uvedomila, že možno mi Pán Ježiš chcel povedať, že ma má rád, že ma berie za svoju dcéru, nech som akokoľvek zlá a ja som veľmi zlý človek, že mi možno Pán Ježiš chce povedať, že mi odpúšťa tú nedôveru v Neho, to, že som ho trebárs zo všetkého vinila...

Postupne som začala veriť, že lieky, ktoré beriem mi pomôžu, že odporúčania lekárov, ktoré sa mi zdali tak absurdné sú len od jedného lekára, ktorý mi chce len a len dobre a tým je Pán Ježiš. Začala som postupne Pánu Ježišovi ďakovať, že mám túto chorobu, ďakovala som za ľudí, ktorých som stretla a ktorí mi pomáhali, ďakovala som aj za to, že som dva a pol roka žila v strachu a život v strachu, to nie je život ale iba živorenie. Veľká vďaka patrí Bohu za to, že som už štyri roky nemala žiaden záchvat, ale snáď najväčšia vďaka Mu patrí za to, a to si uvedomujem až teraz, že keď je človek v trápení tak je bližšie k Bohu. Vždy keď som potrebovala povzbudiť, Pán Ježiš si vždy našiel spôsob ako to spraviť. Nie som hrdá na to, čo bolo a priznám sa, keď som prvýkrát povedala „Pane, ďakujem Ti, za to a za to“, vôbec to neznelo úprimne, ale uvedomila som si, že Pán Ježiš vidí, že chcem, aby to bolo úprimné a tak som to stále opakovala a postupne som zistila, že mi to vychádza priamo zo srdca.

Pán Ježiš vraví: *„Kto neberie na seba svoj kríž a nenasleduje ma, nie je ma hoden“* (Mt 10, 38). Myslím si, že aj keď je to občas trochu ťažké, Pán Ježiš za to stojí. Snáď na okraj spomeniem, že som veľmi potrebovala sa niekomu zdôveriť s myšlienkou, že sa bojím, aby sa mi záchvat nestal niekde, kde budem sama alebo mi nebudú vedieť pomôcť a ja môžem zomrieť. Lenže akosi som cítila, že ak to poviem niekomu tak ma vysmeje alebo mi povie tie tradičné vety: „Nemyslí na to, neber si to tak.“ Ale na druhej strane som vedela, že keď si budem večer líhať, tak Pánovi Ježišovi o svojom strachu poviem, pretože On ma nikdy nevysmeje. Vedela som, že ma pochopí.

A preto aj Vás chcem povzbudiť, aby ste neboli ako ja. Dôverujte Pánovi Ježišovi. Mne nedôvera v Neho doniesla iba samotu, nepokoj a strach. Vtedy som nenávidela všetko a všetkých a to nie je správne. Chcela by som Vás povzbudiť, aby ste problémy s láskou prijímali do svojho života, ak to nejde, tak sa modlite. S láskou svoje problémy predostierajte Bohu a hlavne s dôverou, že Pán Ježiš je jediný, ktorý Vám naisto pomôže.

Neotvárajte dvere svojho srdca len vtedy keď sa to hodí Vám, majte ich otvorené stále a pre každého. AMEN.

Renáta

Čo je na oltári?

Evanjelium má byť položené v strede oltára. Je v ňom zaznačená radostná zvesť Ježiša Krista, preto mu patrí aj patričná úcta. Zvyčajne je zdobené strieborným alebo zlatým kovaním a maľovanými emailami. Na tých sa nachádzajú maľby štyroch evanjelistov v jednotlivých rohoch Evanjeliára a v strede Vzkriesenie Ježiša Krista. Na zadnej strane Evanjeliára sa nachádza zvyčajne email Presvätej Bohorodičky alebo Ukrižovania Ježiša Krista. Pod Evanjeliárom sa nachádza antimenzion, ktorý v sebe obsahuje ostatky svätých. Je to zväčša štvorcový kus plátna, na ktorom je zobrazené snímanie Ježiša Krista z kríža. Na každom antimenzione musí byť podpis biskupa, ktorý ho svätil. Nad antimenzionom sa rozprestiera biele štvorcové plátno - iliton. Jeho pomenovanie pochádza z gréckeho slova eilyoo, t.j. obtáčam.

-jg-

PÁPEŽ JÁN PAVOL II. NA UKRAJINE

KYJEV

V sobotu 23. júna, po troch hodinách letu, pristálo lietadlo s pápežom Jánom Pavlom II. na palube na letisku v Kyjeve o 12.30 hodín miestneho času. Cesta dlhá 1800 km je jeho 94. zahraničnou cestou a Ukrajina je 126. krajinou, ktorú navštevuje.

Na letisku privítal pápeža Jána Pavla ukrajinský prezident Leonid Kučma, predstavitelia štátu a cirkví na čele s kardinálom Ľubomyrom Husarom, ukrajinským metropolitným arcibiskupom Ľvova a kardinálom Marianom Jaworskim, latinským metropolitným arcibiskupom Ľvova. Svätého Otca privítalo na letisku aj 100 detí.

V pozdravnom príhovore Svätý Otec spomenul svoju horlivú snahu vykonať túto púť k obnoveným cirkvám Kyjeva, kolísky kresťanskej kultúry celej východnej Európe: „Pozdravujem ťa Ukrajina, odvážna a rozhodná svedkyňa vernosti hodnotám viery. Koľko si trpela, aby si v ťažkých časoch uchránila slobodu vyznávania viery!"

Potom Ján Pavol II. pozdravil prezidenta Kučmu a povedal: „Cez Vás pozdravujem ukrajinský národ. Blahoželám mu k jeho znovu získanej nezávislosti a vzdávam vďaky Bohu za to, že sa to stalo bez krviprelievania."

Svätý Otec ďalej oslovil bratov biskupov gréckokatolíckej cirkvi a rímskokatolíckej Cirkvi slovami: „Aké nesmierne bremeno utrpenia ste museli pretrpieť v minulosti! Ale vy reagujete s nadšením a novou organizáciou a čerpáte svetlo a útechu z vašej slávnej minulosti. (...) Ako pútnikovi pokoja a bratstva som si istý, že sa mi dostane priateľského privítania aj od tých, ktorí hoci nie sú katolíci, majú otvorené srdcia pre dialóg a spoluprácu. Chcem ich ubezpečiť, že som neprišiel s úmyslom prozelytizmu, ale svedčiť o Kristovi."

Potom Svätý Otec pozdravil celú pravoslávnu cirkev a pripomenul, že v histórii vzájomných vzťahov boli svetlé ale i temné stránky: „Skloňme sa pred Pánom a uznajme svoje chyby. Keď žiadame o odpustenie za chyby spáchané v ďalekej i blízkej minulosti, ponúknime aj my odpustenie za vytrpené bezprávie. Najvrúcnejším želaním, ktoré vychádza z môjho srdca je, aby sa chyby minulosti už neopakovali v budúcnosti. Nech sa pamäť nestane prekážkou na ceste k vzájomnému poznávaniu, prameňa bratstva a spolupráce. (...) Svet sa rýchlo mení – čo bolo nemysliteľné včera, je na dosah ruky dnes. Kristus nás vyzýva, aby sme vo svojich srdciach obnovili bratskú lásku. Ak sa spoľahneme na lásku, bude s Božou pomocou možné premeniť svet," zdôraznil Svätý Otec. Potom pripomenul skúšky ukrajinského národa v minulosti a na záver povedal: „Ukrajina má jasné európske povolanie, zdôraznené kresťanskými koreňmi vašej kultúry. Mám nádej, že tieto korene posilnia vašu národnú identitu."

Po tomto uvítaní sa Ján Pavol II. odobral na apoštolskú nunciatúru v Kyjeve a neskôr autom do gréckokatolíckeho chrámu sv. Mikuláša, kde sa krátko pomodlil. Potom odišiel na obed a o 17. 30 hodine vykonal zdvorilostnú návštevu u prezidenta krajiny Leonida Kučmu. „Nedovoľte mocným, aby zničili ľudstvo!" žiadal pápež Ján Pavol II. pri tomto stretnutí s politikmi a predstaviteľmi kultúry a priemyslu. Potom pripomenul ťažký osud Ukrajiny v 20. storočí a povedal: „Popieranie Boha neurobilo človeka slobodnejším, ale vystavilo ho otroctvu v najrôznejších formách." Svätý Otec sa obrátil najmä na politikov krajiny, nad ktorými sa vznáša tieň korupcie a škandálov a dodal: „Nezabudnite na toto vážne poučenie histórie! Vašou úlohou je slúžiť ľudu a zabezpečiť rovnaké práva pre všetkých. Odolávajte pokušeniu zneužívať moc na osobné či skupinové záujmy."

Snímka: GKBÚ

SVÄTÁ OMŠA V KYJEVE

V nedeľu 24. júna návšteva Svätého Otca pokračovala slávením slávnostnej svätej omše, na ktorú prišlo napriek dažďivému počasiu asi 150 000 pútnikov. Asi tretina účastníkov omše boli pravoslávni veriaci. Svätá omša sa konala na starom letisku pri Kyjeve. Zúčastnili sa na nej aj katolíci zo Sibíri, Litvy, Kazachstanu a iných krajín v sprievode svojich biskupov. Zastúpení boli aj ukrajinskí emigranti z USA, Kanady a Austrálie. Na omši celebrovanej v ukrajinskom jazyku v latinskom obrade sa zúčastnil aj prezident Kučma a celá katolícka hierarchia.

Na úvod mal príhovor katolícky biskup Kyjeva-Žytomyru Jan Purwinski, ktorý pripomenul trpkú minulosť a odovzdal pápežovi krásny dar: rukou písaný modlitebník, z ktorého sa katolíci modlili v období prenasledovania. Pápež Ján Pavol II. v homílii v ukrajinskom jazyku pripomenul slávnu minulosť Kyjeva ako kolísky slovanského kresťanstva a zdôraznil, že tu spočíva pôvod krstu katolíckych i pravoslávnych Slovanov. Takto sa snažil podať ruku pravoslávnej cirkvi Moskvy: „Želám si, aby tento jeden spoločný krstný kameň napomáhal opätovné nastolenie jedného spoločenstva tak, aby rozdielne tradície nebránili jednote viery a cirkevného života."

STRETNUTIE S PREDSTAVITEĽMI INÝCH NÁBOŽENSTIEV

Popoludní sa stretol so zástupcami všetkých náboženstiev krajiny vrátane pravoslávneho patriarchu Kyjeva Filareta a hlavy autokefálnej pravoslávnej ukrajinskej cirkvi metropolitu Metodia, ktorí ho prijali prekvapujúco priateľsky. Obaja sa poďakovali za návštevu pápeža a ubezpečili ho svojou pomocou pri snahách o jednotu s Moskvou. Jediným neprítom-

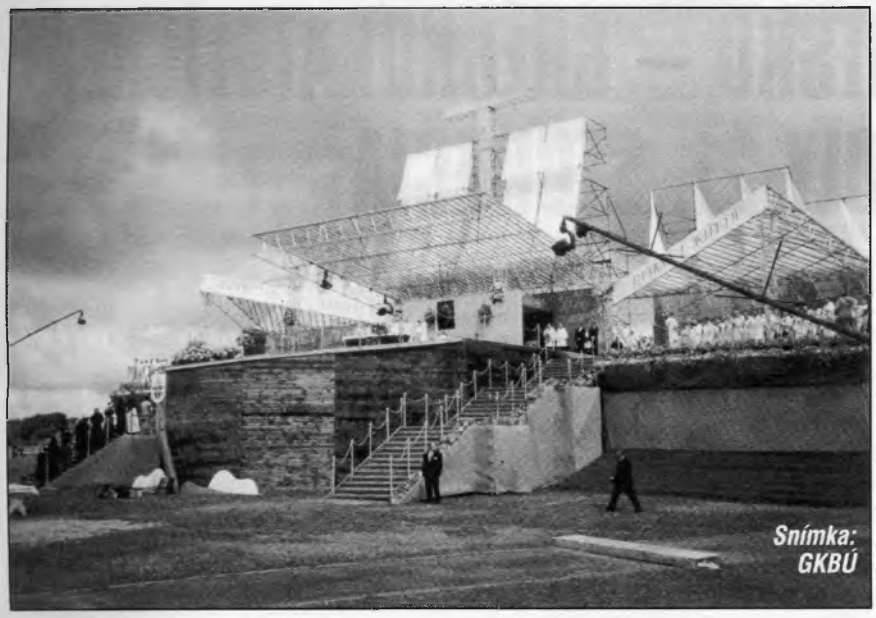
Snímka: GKBÚ

ným bol pravoslávny metropolita Kyjeva Vladimír, ktorý podlieha pod Moskovský patriarchát.

Po pozdrave kardinála Ľubomyra Husara hlavného ukrajinského arcibiskupa Lvova sa prítomným prihovoril Ján Pavol II.: „Existencia a každodenná práca Pan-ukrajinskej rady cirkví konkrétne dosvedčuje skutočnosť, že náboženský prvok je podstatnou súčasťou identity každej ľudskej osoby bez ohľadu na rasu, národnosť či kultúru, ku ktorej patrí. Ako mohol štát, ktorý chce byť skutočne demokratický zlyhať v plnom rešpektovaní náboženskej slobody svojich občanov? Neexistuje pravá demokracia, kde sa šliape po základných slobodách ľudskej osoby." Potom Svätý Otec vyjadril nádej, že Boh pomôže ukrajinským kresťanom znovu objaviť solídne základy pre odvážnu ekumenickú cestu vo vzájomnej úcte, cestu zbližovania a vzájomného porozumenia dláždenú dobrou vôľou z každej strany.

Ján Pavol II. ešte pripomenul zločiny minulosti voči židom a moslimom a zdôraznil: „Keď odstránime Boha zo sveta, nezostane nič skutočne ľudské. Keď nehľadí stvorenie na nebo, stratí z dohľadu cieľ svojho putovania na zemi. Pri koreni každého pravého humanizmu je vždy pokorné uznanie primátu Boha v úplnej dôvere." Potom Svätý Otec vyzval cirkvi: „Pokračujte bez prestania vo svojom spoločnom hľadaní stále väčšej spoločnej účasti na hodnotách náboženstva žitého v slobode a tolerancii žitej v spravodlivosti. Toto je najvýznamnejší prínos, ktorý môžete dať k všeobecnému pokroku Ukrajiny," povedal a na záver zdôraznil otvorenosť katolíckej Cirkvi ekumenickému dialógu.

PÁPEŽ NA BYZANTSKO-UKRAJINSKEJ LITURGII

V pondelok 25. júna program Svätého Otca na Ukrajine sa začal svätou omšou, ktorú pápež slúžil súkromne v kaplnke apoštolskej nunciatúry v Kyjeve. O pol deviatej už bol na letisku Čajka, nachádzajúcom sa na okraji hlavného mesta, kde sa o 9.00 hodine začala Božská liturgia svätého Jána Zlatoústeho, v byzantsko-ukrajinskom obrade, samozrejme po ukrajinsky. Oltár mal podobu lode, dlhej 62 a vysokej 6 metrov.

Ján Pavol II. predsedal liturgii, ale celebroval ju kardinál Ľubomír Husár hlava ukrajinskej gréckokatolíckej cirkvi spoločne s biskupmi tejto cirkvi. Na konci liturgie, na ktorej sa zúčastnilo do 60 tisíc veriacich, posvätil základný kameň gréckokatolíckej katedrály, ktorá sa začne stavať v Kyjeve i viacero ďalších základných kameňov nových chrámov. Svätého Otca v mene všetkých privítal na začiatku liturgie kardinál Ľubomír Husár. Po prečítaní úryvku z evanjelia svätého Jána, (17, 11b-26) sa prítomným prihovoril Ján Pavol II.: „Slová Evanjelia svätého Jána, ktoré sme si práve vypočuli, nás v mysli a v srdci uvádzajú do Večeradla, miesta Poslednej večere, kde Pán Ježiš pred svojím umučením prosí Otca za apoštolov. Práve im zveril Najsvätejšiu Eucharistiu a učinil ich služobníkmi Novej zmluvy, aby pokračovali vo svete v jeho poslaní spásy. V Spasiteľových slovách cítiť (...) presvedčenie, že spása sa dá dosiahnuť iba v jednote, ktorá podľa vzoru života Najsvätejšej Trojice, musí charakterizovať každodennú skúsenosť a rozhodnutia všetkých jeho učeníkov.

(...) Teraz, po opätovnom získaní nezávislosti, sa otvorilo nové a sľubné obdobie, ktoré zaväzuje občanov, ako to rád pripomínal metropolita Andrej Šeptyckyj, dať si za cieľ budovať vlastný dom.

(...) Zverujem túto vrúcnu túžbu Ježišovej Matke, ktorá sa s Cirkvou a za Cirkev modlí od jej počiatkov. Nech ona, tak ako vo Večeradle, podporuje aj nás."

DAR SVÄTÉMU OTCOVI

Na konci svätej liturgie Ján Pavol II. dostal niekoľko darov od ukrajinských katolíkov. Jedným z nich bola aj vzácna ikona z konca 16. storočia, ktorá bola napísaná práve v čase Brestskej únie, ktorá v roku 1596 potvrdila opätovné spojenie gréckokatolíckej Cirkvi s Rímom. Ikona, znázorňujúca Pannu Máriu s Ježiškom v náručí, je jedným z najkrajších vzorov východného umenia a môže sa považovať za symbol posvätného umenia, ktoré prežilo aj zlobu komunistického ikonoklazmu.

PRI PAMÄTNÍKOCH

Z letiska Čajka sa Ján Pavol II. cestou zastavil pri pamätníku 120-tisíc židovských obetí v Babin Jare, ktorých tu zavraždili nemeckí nacisti 29. septembra 1941.

V nedeľu popoludní sa Svätý Otec pomodlil aj pri pamätníku 150-tisíc Ukrajincov, ktorých stalinský režim dal zavražd-

Snímka: GKBÚ

iť v rokoch 1929 až 1941. Popoludní odišiel Svätý Otec na kyjevské medzinárodné letisko Borispil. Pred odletom z letiska sa neformálne rozlúčil s predstaviteľmi mesta Kyjev a o 17. hodine odletel lietadlom ukrajinských aerolínii do Lvova.

-int-

PROFIL BYZANTSKO – GRÉCKOKATOLÍCKEJ ŠKOLY 21. STOROČIA

Na Slovensku 151 katolíckych cirkevných škôl pripravuje študentov na ich najdôležitejšie životné poslanie kresťanov – vydávať evanjeliové svedectvo. Prinášať ho všade, bez ohľadu na to, či ho ľudia prijmu alebo odmietnu. Prinášať ho vo vnútornej istote, že vedia, komu a prečo uverili. Byť znamením Krista, neustálou ponukou.

V tomto počte katolíckych škôl je 7 gréckokatolíckych, ktoré majú svoje špecifiká. Naše Gréckokatolícke gymnázium sv. Jána Krstiteľa v Trebišove bolo v čase svojho vzniku 1. 9. 1995 prvé svojho druhu na Slovensku i vďaka zakladateľovi a zriaďovateľovi Mons. ThDr. Jánovi Hirkovi, prešovskému diecéznemu biskupovi.

Od prvých chvíľ fungovania sa do centra našej pozornosti popri vzdelávaní dostáva sakrálny program školy, ktorý je až do dnešných dní dominujúcou zložkou v práci školy.

Región celého východného Slovenka je špecifický tým, že tu žijú priami pokračovatelia cyrilometodských tradícií – veriaci byzantského obradu – gréckokatolíci. Celým naším výchovným úsilím sa vinie ako zlatá niť myšlienka , aby práve tieto tradície našli svojich ďalších pokračovateľov medzi mladými ľuďmi. Naši študenti sú v dennom kontakte s prejavom tejto tradície.

HUMANIZAČNÉ PRVKY VO VÝCHOVE NA ŠKOLE

V centre našej pozornosti stojí mladý človek, ľudská bytosť, najväčší dar od Boha. Je to čistý zošit, ktorého stránky môžeme pomáhať zapĺňať podstatnou mierou práve my – pedagógovia. To sa dá dosiahnuť iba vzájomným porozumením, rešpektovaním sa a toleranciou vo vzťahu učiteľ – žiak. Ale to najdôležitejšie je – láska. Mladých však nestačí milovať – musia cítiť, že sú milovaní. V strategickom pláne školy zdôrazňujeme: „MENEJ TRIUMFALIZMU, VIAC POKORY." Faktom zostáva, že naši študenti nežijú v izolovanom svete. I na nás doliehajú globálne problémy súčasnosti so všetkými negatívnymi javmi, ktoré ich sprevádzajú (násilie, drogy, nezdravý spôsob života, nevhodné životné vzory prezentované masmédiami, internetom). To všetko veľmi sťažuje našu prácu. Po štyridsaťročnom vákuu, v ktorom chýbali práve kresťanské školy so svojím humánnym posolstvom, prichádzajú prvé výsledky. Dôraz sa kládol predovšetkým na vzdelávaciu stránku a na výchovu nezostával čas. Jedinec sa stal súčasťou štatistiky, ktorú bolo treba vyplniť, a nič viac. Doterajšia naša skoro 6-ročná skúsenosť jasne potvrdzuje, že ak sa nevychováva, tak samo odovzdávanie vedomosti na formovanie osobnosti nestačí. Ak škola iba „vyučuje", naozaj sa treba báť o budúcnosť nášho národa a jeho kultúru. Dieťa je také, aké ho vychováme a vychovať neznamená kázať a rozkazovať, ale dávať mu ten najlepší príklad, svoje vlastné svedectvo. Sami musíme horieť, aby sme ostatných zapálili. Súčasný stav našej spoločnosti však takémuto smerovaniu výchovného pôsobenia veľmi nenapomáha. Ak slabne úloha štátu, ak sa očakáva, že sa jednotlivec o seba postará sám, a to v podmienkach rozkolísaných morálnych a sociálnych hodnôt, je vôbec možné očakávať od cirkevnej školy, že ona dokáže vychovať človeka nového – humánnejšieho, vzdelanejšieho, kultúrnejšieho? Je to otázka, nad ktorou sa seriózne zamýšľame na škole. Kritickí diagnostici spoločenských vzťahov a postavenia človeka v nich nám prezentujú celý rad negatívnych faktorov a sociálno – spoločenských prostredí, v ktorých žijeme. O to ťažšie je realizovať proces výchovy premeny mladých ľudí.

Napriek tomu sa v našej každodennej práci usilujeme o to, aby sa žiak počas vyučovania niečo naučil a poznal, ale vyučovanie spájame s humánnymi aspektmi. Naším cieľom je, aby sme odbúrali stres, aby sa vzdelávaní neučili ohrození, aby medzi žiakom a učiteľom boli dobré vzťahy, aby na vyučovaní prevládala radosť, dobrá nálada, zdravá zvedavosť, úsilie viac vedieť, spolupráca, tvorivosť, pozitívne prežívanie. Žiaci nemajú získať iba poznatky, ale súčasne sa učiť pozitívne cítiť, motivovať sa, mať chuť žiť aj v sťažených podmienkach, učiť sa slobode zodpovednosti a tvorivosti.

Šesť rokov fungovania našej školy v regióne južného Zemplína ukázalo plnú opodstatnenosť tohto typu školy. Sme škola alternatívna. Keby to tak nebolo, postačilo by štátne gymnázium. Ale verejnosť má záujem o našu prácu. Usilujeme sa postupovať od školy stagnácie k škole progresu. Najdôležitejším pre naplnenie tohto cieľa je duch školy, ktorý smeruje nás všetkých k dennému prežívaniu skutočnosti že *„Boh je láska"* (1 Jn 4, 16). A láska nás všetkých vyzýva robiť dobro, zanechať zlo. Dosiahneme a dosahujeme to každodenným záujmom o každého jednotlivca a podľa slov sv. Pavla – láskou.

Mladí ľudia sú dnes inteligentnejší – majú vedomosti, informácie, ale nevedia, čo chcú. Chýba im základ ich osobnosti. Najväčšiu hodnotu pripisujú tomu, čo je nové. Majú všetko, ale chýba im dôvera a budúcnosť. Pomôžme im!

Ján Bodnár
Valéria Leščišinová
Cirkevné gymnázium
sv. Jána Krstiteľa, Trebišov

Košický apoštolský exarcha vladyka Milan v Strážskom

Zlý stav na veži farského Chrámu Nanebovstúpenia Pána v Strážskom, z ktorého museli vlani kvôli bezpečnosti sňať poldruha metra vysoký kríž, si vyžiadal jej rekonštrukciu. Tá sa uskutočnila tohto roku na prelome marca a apríla. Rekonštrukčné práce v priebehu jedného mesiaca urobila skupina veriacich pod vedením Andreja Švigára z Olky.

V živote gréckokatolíkov zo Strážskeho bol významným aj mesiac máj, keď v jeho druhej dekáde (od 12. do 20. mája) otcovia redemptoristi Anton a Vladimír z michalovskej viceprovincie robili v tomto mestečku Sväté misie. K bohatému deväťdňovému duchovnému programu prispeli aj samotní veriaci, ktorí počas krížovej cesty ulicami mesta s úctou a láskou ku Kristovmu utrpeniu pripravili pred svojimi príbytkami jednotlivé zastavenia.

Tieto spomínané diela veriacich zo Strážskeho – hmotné i duchovné – prišiel na chrámový sviatok Nanebovstúpenia Pána 24. mája posvätiť a požehnať košický apoštolský exarcha vladyka Milan. V príležitostnej homílii povedal, že veža chrámu je ako prst Boží, ktorý nám ukazuje cieľ, kam má smerovať naše snaženie v tomto živote.

V poslednú májovú nedeľu (27. mája) sa otcovia redemptoristi Anton a Vladimír do Strážskeho opäť vrátili, aby so správcom farnosti o. Martinom a jeho kaplánom o. Pavlom odslúžili sv. liturgiu pri príležitosti odpustovej slávnosti.

Ján Poprik

„Kresťanský životný štýl a trvalo udržateľný rozvoj." Badín, Slovensko 17.–20. máj 2001.

V dňoch 17. – 20. mája 2001 sa v Badíne na Slovensku zúčastnilo okolo 60 delegátov z 20 krajín konferencie o otázkach životného prostredia, ktorú organizovala Rada biskupských konferencií Európy (CCEE). Táto porada bola treťou časťou cyklu stretnutí, ktoré organizovala CCEE, pričom prvá bola v r. 1999 v Celje v Slovinsku k teologicko-etickým základom pre ekologickú angažovanosť cirkví, a druhá bola v r. 2000 v Bad Honnef v Nemecku k spiritualite stvorenia a politike životné prostredia. Základnou témou tohtoročného zasadnutia bolo *„Kresťanský životný štýl a trvalo udržateľný rozvoj."* Z porád vo veľmi priateľskej atmosfére na Slovensku vyplynuli nasledujúce závery:

1. Trvalá udržateľnosť ako výraz kresťanskej zodpovednosti za stvorenstvo.

Čoraz častejšie je problematika životného prostredia chápaná ako *sociálna požiadavka*, ktorá ďaleko presahuje vedecko-technické problémy a v ktorej sa odráža aj etická a spirituálna kríza našej doby. Orientáciu v hľadaní jej riešenia poskytuje princíp udržateľnosti, ktorý požaduje spojenie potláčania chudoby na celom svete a ekologickej únosnosti s hospodárskou účinnosťou v spoločenskom rozvoji. Európske cirkvi akceptujú stále vo väčšej miere princíp trvalej udržateľnosti a naplňajú ho obsahom z rôznych vedných odborov ako aj z kresťanskej viery a cirkevnej tradície. Od svojho vzniku má *podstatné korene v sociálnej náuke Cirkvi* a z tohto základu si vyžaduje ďalšie rozpracovanie svojich hĺbkových etických dimenzií vzhľadom na aktuálne výzvy: *potláčanie chudoby*, ktorá núti mnohé vysoko zadlžené krajiny k ničeniu svojich prirodzených základov života; *znižovanie nezamestnanosti*, ktorá v mnohých európskych krajinách ochromuje každý záujem o otázkach budúcnosti; výskum a *inováciu pri ochrane prírodných zdrojov*, ktoré poskytujú ohromnú šancu na prekonávanie prevládajúcej logiky ekonómie; vytvorenie *ekonomických podnetov* a rámcových podmienok pre ekologicky prijateľný rozvoj; vyrovnanie procesov globalizácie prostredníctvom subsidiárnej podpory *regionálnej rozmanitosti*.

2. Svedectvo viery v stvorenie cez prax orientovanú na ochranu životného prostredia.

V cirkvách a v spoločnosti primárne nechýbajú teoretické závery o ochrane životného prostredia a o zodpovednosti za stvorenstvo, ale chýba *vierohodné svedectvo cez vlastné skutky*. Preto má kľúčový význam dôsledný životný štýl kresťanov, orientovaný na trvalú udržateľnosť. Úloha cirkvi už nespočíva len v úlohe nejakého advokáta stvorenstva, ale musí navrhovať projekty a uvádzať do života alternatívy. *Príklady, ktoré toto podporujú*, sú: Iniciatíva „Bilancie spravodlivosti" (Taliansko...), cirkevná podpora výroby so zreteľom na ochranu človeka a životného prostredie v rozvojových krajinách (káva, atď.), iniciatíva „Ekonomika spoločenstva", etické fondy (fondy na podporu životného prostredia a rozvoja), ekologicky orientované spravovanie cirkevnej pôdy a budov, rámcové zmluvy pre zásobovanie obnoviteľnou energiou, kláštory ako miesta trvalo udržateľného rozvoja. Tieto malé kroky sú na základe svojej početnosti symbolmi nádeje danej Bohom. *Všetci kresťania by mali odovzdať svedectvo viery v stvorenie dôsledným zachovávaním ekologického a energeticky úsporného životného štýlu.*

3. Radosť zo stvorenia ako základný prvok životného štýlu trvalo udržateľného rozvoja.

Zmena životných štýlov sa na širšej základni presadí len vtedy, keď bude preniknutá vnútornou radosťou zo stvorenia. Ide tu o rešpektovanie stvorenia v celej svojej mnohorakosti ako základňu pre lepšiu kvalitu života. Kultúra života, ktorá je základnou súčasťou autentickej kresťanskej spirituality nás môže čerpaním z bohatých prameňov kresťanských tradícií a duchovnosti oslobodiť od mnohostranného nátlaku konzumu. *Deň stvorenia*, ktorý sa už živo oslavuje vo viac ako desiatich cirkvách Európy, môže príkladne vyjadriť radosť zo života a vďačnosť za stvorenie a ďalej ju sprostredkovávať. V liturgii sa stáva neustále jasnejším, že pre kresťanov vyviera zodpovednosť za stvorenie zo stredu viery a jej sila sa získava z modlitby. *Nedeľa* ako čas spätného zamyslenia sa nad Stvoriteľom a Vykupiteľom získava úplne podstatný význam pre životný štýl trvalo udržateľného rozvoja v rytme stvorenia, ktorý prerušuje prácu dobou odpočinku a radosťou zo stvorenstva, čím podstatne prispieva k zameraniu kresťanského štýlu života na eschatologickú dimenziu nového človeka a nového stvorenstva.

4. Spolupráca s inými cirkvami, spoločenskými skupinami a štátnymi orgánmi.

Len prostredníctvom *prehlbovania dialógu a dôslednej spolupráce* s inými cirkvami, spoločenskými skupinami a štátnymi orgánmi môžu kresťania získať dostatočné odborné kompetencie a účasť reakcií na komplexné výzvy. Ako základ pre *ekumenické združenie síl* sa ponúka *Charta Oecumenica* v apríli 2001 v Štrasburgu, v ktorej sa cirkvi výslovne zaväzujú k životnému štýlu trvalo udržateľného rozvoja. Na spoločenskú spoluprácu ponúkajú veľké šance *procesy v rámci Agendy 21*, na ktorých sa v niektorých krajinách Európy zúčastňujú početné cirkevné skupiny. Cirkev by mala aktívne hľadať dialóg s rozhodujúcimi silami v politike, hospodárstve a kultúre. Cirkev ako svetové spoločenstvo sa zasadzuje za medzinárodnú solidaritu, ktorá je kľúčom trvalo udržateľného rozvoja. To platí predovšetkým pre Európu, pretože zachovanie a znovuobjavenie kultúrnej identity Európy sa môže podariť len pri zapojení krajín strednej a východnej Európy od etickým mottom bezpodmienečnej dôstojnosti človeka a trvalo udržateľného rozvoja.

5. Výmena skúseností.

Na konferencii osobitná váha pripadla výmene skúseností rôznych krajín v Európe o situácii v životnom prostredí a o iniciatívach cirkví. Príliš málo je známa dramatická zdravotná situácia ľudí na Ukrajine a v Bielorusku, ktorí boli geneticky poškodení *katastrofou v Černobyle*. Starosti vyvoláva aj neustále stúpajúca doprava a nedostatočné preorientovanie sa smerom k udržateľnosti v *dopravných* infraštruktúrach, najmä v niektorých krajinách strednej a východnej Európy. Niektoré cirkvi upozorňujú prostredníctvom aktívnej práce (napr. účasťou na petícii o ohrození klímy) na nezodpovedné ochromenie národných a medzinárodných iniciatív na ochranu *ovzdušia* a na potrebu redukcie fosílnej spotreby energie. Jestvujú podnety na riešenie hlbokej krízy poľnohospodárstva aj na úrovni komisie biskupských konferencií členov európskej únie (Com ECE). Zástupcovia holandskej konferencie hovorili o rastúcom *záujme o etické otázky*, najmä v oblasti bioetiky a etiky podnikania, na ktoré by mali odpovedať cirkvi na základe poznatkov z viacerých vedných odborov. Niektoré krajiny už vydali *pastierske listy k zodpovednosti za stvorenstvo* (napr. Slovensko) alebo ich práve pripravujú (napr. Taliansko...). Na ústredný význam pre cirkevnú angažovanosť poukazujú *komisie, pracovné skupiny, informačné centrá alebo poradenské služby* (napr. v Anglicku...) ako aj iniciatívy v *ekologickom vzdelávaní* na školách a v pastorácii. Avšak ešte chýba praktické prepojenie zásad sociálnej náuky Cirkvi s možnosťou praktického konania cirkvi pre trvalo udržateľný rozvoj. Je nevyhnutne potrebné, aby sa pokračovalo vo výmene skúseností a programov v tejto oblasti.

6. Pokračovanie práce v budúcnosti.

Pre pokračovanie práce v budúcnosti sa bude konať v dňoch *23.–26. mája 2002 v Taliansku ďalšia porada* delegátov pre životné prostredie z európskych biskupských konferencií. Jej ústrednou témou bude: *„Zodpovednosť za stvorenie vo vzájomnom vzťahu práce, výskumu, inovácie a hospodárstva"*.

Naše biskupstvo zastupoval Dr. Jozef Voskár, člen subkomisie pre enviromentálnu výchovu pri KBS, ktorej predsedom je ThDr. h.c. Mons. Ján Hirka, diecézny biskup prešovský.

-vos-

„ČOKOLVEK STE JEDNÉMU Z TÝCHTO MOJICH NAJMENŠÍCH BRATOV UROBILI, MNE STE UROBILI" (Mt 25, 40).

Charitatívne centrum pre deti a mládež (CHCpDM) so sídlom v Humennom, na Sokolovskej ulici, vzniklo v júli 1995 v rámci Gréckokatolíckej diecéznej charity. Od januára 1998 až dodnes pôsobí CHCpDM v prenajatých priestoroch Okresného úradu v Humennom na Mierovej 4 (vchod spolu s hvezdárňou).

V súčasnosti má CHCpDM jedného profesionálneho pracovníka, dvoch zamestnancov na VPP a asi 10 –12 dobrovoľníkov. Cieľovou skupinou sú deti, mládež a rodiny v ohrození. Hlavnou činnosťou tohto centra je starostlivosť o deti formou Opatrovateľskej služby (OS).

Opatrovateľská služba je určená deťom, ktorých rodičia alebo občan, ktorý prevzal dieťa do starostlivosti nahrádzajúcej starostlivosť rodičov, majú vážne prekážky zabezpečiť osobnú, celodennú a riadnu starostlivosť z dôvodu choroby, úrazu, kúpeľnej liečby, úmrtia rodiča, alebo občana, či pre pôrod matky. Pre osamelých rodičov, alebo občanov je možnosť poskytnúť OS aj z dôvodu vyčerpania podpory pri ošetrovaní člena rodiny, alebo ak ide občana, ktorý pre svoj nepriaznivý zdravotný stav potrebuje pomoc inej osoby. OS môže byť poskytnutá priamo v byte ako aj v priestoroch centra, podľa potreby občana, ktorý o túto službu požiada. Poskytuje sa v dopoludňajších a popoludňajších hodinách. V rámci OS sú poskytované tieto služby: dohľad (hra, spánok, prechádzka...), sprievod na a z kultúrnych, športových, duchovných podujatí, do a zo školy, na a z mimoškolskej činnosti, k lekárovi, donáška liekov, podávanie liekov, pomoc pri osobnej hygiene, pomoc pri používaní WC, pomoc pri obliekaní, vyzliekaní, nákup, donáška jedla, príprava jedla, pomoc pri jedení, umývanie riadu, bežné upratovanie, sprostredkovanie sviatostí. Táto služba je platná na základe zákona o sociálnej pomoci č. 195/88 Z.z. a dohody CHCpDM a podľa možností klienta.

V našej činnosti sa venujeme aj osvete, vyhľadávacej činnosti, nápravno-výchovnej činnosti a organizovaniu výchovno-rekreačných táborov pre deti počas prázdnin. Snažíme sa vytvoriť aj priestor pre ľudí (dobrovoľníkov), ktorí chcú a môžu venovať zo svojho času tým, ktorí ho potrebujú. Spolupracujeme s farským úradom, okresným úradom, mestským úradom, NsP, COS, HEC, Pápežským misijným dielom, viacerými súkromnými podnikateľmi a závodmi v Humennom. Cez Centrum diecéznej charity v Prešove spolupracujeme aj s Francúzskou katolíckou charitou.

Ak máte nejaké otázky, alebo ste sa rozhodli využiť ponúkané služby, veľmi radi Vás u nás privítame. Môžete nás kontaktovať osobne v pracovných dňoch v čase od 8.00 hod. do 11.30 hod., od 12.30 hod. do 16.30 hod. na Mierovej 4, prípadne na telefónnom čísle 0933/775 6993.

Ak máte záujem, môžete si vyhľadať informácie o nás aj na internetovej stránke *http://chcpdm.home.sk*. Aj naďalej nám môžete pomôcť priamo pri našich aktivitách v centre, prípadne, ak máte funkčné hračky, hry, detské knihy, farbičky, zošity, školské potreby, môžete ich doniesť alebo zaslať k nám. My ich využijeme pri našej práci, alebo darujeme ľuďom, ktorí ich naozaj potrebujú.

CHCpDM

Milá slávnosť v Ďurďoši

Dňa 13.mája t.r. po prvýkrát pristúpilo k sviatosti zmierenia a prvému svätému prijímaniu aj šesť detí z farnosti Ďurďoš.

Všetko sa začalo na farskom dvore, odkiaľ spoločný sprievod pokračoval až do Božieho chrámu, kde sa konala hlavná časť tejto milej slávnosti. Nebola to len slávnosť ako mnohé iné v minulosti. Po dlhých rokoch totiž je už aj táto malá farnosť vranovského dekanátu obsadená kňazom. Je ním o. Florián Potočňák. Hoci je medzi nami krátko, ešte ani nie jeden rok zaiste už všetci, ktorí prišli na túto milú duchovnú udalosť mohli zbadať plody práce tohto mladého kňaza a jeho manželky. Pripravili spolu so staršími deťmi a mládežou prvoprijímajúcim kamarátom radostnú atmosféru s množstvom duchovných mládežníckych piesní, či kresťanskej poézie. Veľkým želaním nás všetkých je, a to zdôraznil vo svojom príhovore aj duchovný otec, aby takto radostne pristupovali k prijímaniu aj v nasledujúcich rokoch. A malo by to platiť aj pre dospelých.

Prosme teda nášho Pána o milosť radostne a s čistým srdcom pristupovať k sviatosti Eucharistie, aby nám bol Ježiš tajomne ukrytý pod spôsobom chleba a vína veľkou posilou. Deťom, učiteľom, chorým lekárom duše i tela, mládeži tým najlepším priateľom, všetkým nám Otcom a Bohom. A nech je nám na pomoci vo všetkých farnostiach.

Ján Sinčák

Odpust v Dúbrave

Dňa 3.6.2001 sa v našej obci Dúbrava, ktorá je filiálnou obcou farnosti Abranovce, uskutočnila odpustová slávnosť k sviatku Presvätej Trojice. Slávnosť sa začala sv. ružencom, potom nasledoval moleben k presvätej Bohorodičke a o 10.00 hod. slávnosť vyvrcholila sv. liturgiou, ktorú slúžili o. Marek Storoška správca farnosti Ruská Nová Ves a náš duchovný otec Jaroslav Matoľák. Po skončení sv. liturgie bol obchod okolo cerkvi a po ňom mnoholistvenie Svätému Otcovi a všetkým veriacim.

Jozef Osavčuk

CIRKEV VARUJE PRED SATANISTICKOU POČÍTAČOVOU HROU

Protestantskí odborníci varovali v Holandsku pred satanistickými vplyvmi novej počítačovej hry. „Hra ponúkaná v dvoch verziách Black and White umožňuje hrať sa na všemocného boha," napísali holandské noviny 1. júna. Kliknutím myšou je možné život vytvoriť alebo zničiť a napríklad beztrestne zabíjať ľudí.

KIPA / TK KBS

Pracovné stretnutie zástupcov občianskych hnutí a neštátnych organizácií za podporu kultúry života.

V sobotu 26. 5. 2001 sa v Rajeckých Tepliciach zišli zástupcovia občianskych hnutí, neštátnych organizácií, zástupcovia cirkví a politického života na pracovnom stretnutí, ktorého cieľom bolo vytvoriť koordinačnú, informačnú a komunikačnú platformu v celospoločenskom dialógu za život. Stretnutie sa uskutočnilo na základe podnetov z diskusií na seminári „Vyber si život" (10. 3. 2001 v Rajeckých Tepliciach) a Fóre kresťanských inštitúcií „Ofenzíva za ľudskosť" (31. 3. 2001 v Bratislave). Na pracovnom stretnutí sa zúčastnil predseda konferencie Biskupov Slovenska biskup Mons. František Tondra. Medzi účastníkmi boli aj poslankyne NR SR MUDr. Anna Záborská a Ing. Mária Sabolová.

Koordinačná, informačná a komunikačná platforma v celospoločenskom dialógu za život bude založená na vzájomnom spoznávaní sa, diskusii, primeranej profesionalizácii vybraných činností, vhodnej medializácii odborných poznatkov, konkrétnych aktivít a ponuky všestrannej pomoci a prakticky orientovaného vzdelávania. V rámci cirkevných štruktúr je nevyhnutné priniesť a organizačne zakotviť tieto aktivity až po úroveň farnosti a kresťanských spoločenstiev.

Prítomní sa zaoberali aj závažnými problémami dnešného Slovenska, najmä alarmujúcou nezamestnanosťou a zlou sociálnou situáciou rodín, najmä rodín s viacerými deťmi a rodín, v ktorých jeden alebo obaja rodičia sú nezamestnaní. K týmto problémom prítomní prijali verejné vyhlásenie a výzvu adresovanú zodpovedným štátnym orgánom SR.

V nadväznosti na kampaň „Človek od počatia" účastníci zdôraznili potrebu pokračovať v celospoločenskom dialógu o úcte k ľudskému životu, ako aj význam rôznych foriem osvety a odborového vzdelávania rodičov, duchovných a mladej generácie. Potrebné sú kvalitné tematické semináre, diskusné fóra, prázdninové kurzy, vhodná prezentácia vybraných tém v médiách a podobne. Treba podstatne zlepšiť predmanželskú prípravu snúbencov (účasť príslušných odborníkov, vytváranie spoločenstiev), ako aj účasť kresťansky orientovaných odborníkov a pedagógov vo výchove k manželstvu a rodičovstvu na školách všetkých stupňov (v úzkej spolupráci a zaangažovaní rodičov).

Ďalšie stretnutie koordinačnej, informačnej a komunikačnej platformy za život sa uskutoční v dňoch 7. – 8. júla 2001 v Rajeckých Tepliciach. Je otvorené pre všetky kresťanské hnutia, organizácie a združenia, ktorým záleží na rešpektovaní a ochrane ľudského života od počatia po prirodzenú smrť, na podpore rodiny a zodpovednom rodičovstve v podmienkach Slovenskej republiky.

Marcela Dobešová

Duchovná obnova v Jastrabí n./Topľou

„Kto má lásku, má Boha, pretože Boh je láska" (Jn 4, 16).

Takúto pravú kresťanskú lásku vkladali do svojich sŕdc z Jastrabia n./Topľou a okolia.

Hlahol zvonov chrámu Zostúpenia Svätého Ducha v Jastrabí n./Topľou vítal 31. mája 2001 veriacich, ktorí sa o 18.00 hod. zišli na duchovnú obnovu. Tento rok to bolo o to slávnostnejšie, že do farnosti zavítal vzácny hosť o. ThDr. Ján Babiak SJ, ktorý slávil spolu s miestnym duchovným o. Františkom Kuzmiakom sv. liturgiu a moleben k Panne Márii a v nádhernej homílii povzbudil prítomných ku viere k aktívnemu duchovnému kresťanskému životu s Kristom.

Po bohoslužbe zoznámil veriacich v otvorenej priateľskej besede s posledným 8 dielom knihy Zostali verní o osudoch gréckokatolíckych kňazov. Na sv. liturgii spieval mládežnícky zbor pri farskom chráme v Hlinnom, ktorý taktiež vo veľkej miere prispel ku skrášleniu duchovnej obnovy, ktorá pokračovala 1. a 2. júna 2001.

Odpustová slávnosť vyvrcholila slávnostnou sv. liturgiou v nedeľu 3. júna 2001, ktorú slávil a v homílii sa veriacim prihovoril o. Marek Mikitka kaplán z farnosti Vranov nad Topľou.

Modlitby, sviatosť zmierenia, pobožnosti, liturgie i homílie a účasť veriacich na nich boli duševným pokrmom nielen pre veriacich z Jastrabia, ale aj okolia, ktoré sprostredkoval náš duchovný otec F. Kuzmiak.

Nech láska k Bohu a láska k blížnemu, láska trpezlivá, láska dobrotivá ostane v našich srdciach, nech vydrží a nikdy nezanikne.

František Soták

Duchovná obnova v Kuzmiciach

V dňoch od 11. 6. – 15. 6. sa v Kuzmiciach konala duchovná obnova. Naše srdcia a naša myseľ bola naplnená radosťou a nádejou na lepší duchovný život. Otec viceprovinciál Jozef Jurčenko, CSsR, a otec Anton Verbovský, CSsR, sa nám prihovorili v homíliach. V pondelok na tému - Dôležitosť ticha v dnešnom uponáhľanom svete, v utorok – Viera a dôvera v Boha, streda – Pokánie, sviatosť zmierenia - možnosť získať plnomocné odpustky, štvrtok – Eucharistia, chlieb nadprirodzený po ktorom túžia anjeli a archanjeli, piatok – Dôležitosť odpúšťania, hlas svedomia. Tieto dni boli pre veriacich z Kuzmíc a Slivníka dňami zamyslenia a stíšenia sa. Boli prípravou na svätú spoveď. Naše duše túžili a stretali sa so živým a jediným Bohom, tým Bohom, ktorý je najkrajší, najvznešenejší a jeho láska je bezhraničná. Na záver v mene svojom a v mene všetkých veriacich z Kuzmíc a Slivníka sa chcem poďakovať hlavne Dobrotivému Bohu a Matke Ustavičnej Pomoci, ktorú vy aj my tak uctievame, že nám vyprosila tento milostivý čas a prosíme ju aj naďalej o zdravie a požehnanie pre otcov redemptoristov na mnohja a blahaja lita.

S. Pohárová

Spolok ikonopiscov sv. Cyrila a Metoda Slovenska po sneme a návšteve Ríma v Pápežskom Slovenskom ústave sv. Cyrila a Metoda

Na našom snemovaní 11. mája 2001 sme pozitívne zhodnotili svoju činnosť v uplynulom období. Uskutočnili sme tretiu ikonopisecku školu. V minulom roku sme prvýkrát verejnosti predstavili činnosť a tvorbu nášho spolku na výstave „Z tvorby spolku sv. Cyrila a Metoda Slovenska", ktorá sa uskutočnila v priestoroch Slovenského technického múzea v Košiciach. Popri ikonách z tvorby našich ikonopiscov sme predstavili poslanie a činnosť nášho spolku.

Pre najbližšie obdobie sme schválili uskutočnenie štvrtej ikonopiseckej školy v termíne 17.–27. augusta 2001, ktorá bude prebiehať v internáte Strednej poľnohospodárskej školy v Michalovciach.

Z tvorby a činnosti nášho spolku uskutočníme tri výstavy: júl 2001 – Stará Ľubovňa, august 2001 – Košice, september 2001 – Bratislava.

Spracujeme duchovný kánon písania ikon a prijmeme zásady udeľovania osvedčenia „Majster košickej ikonopiseckej školy".

K pútnickému zájazdu do Ríma organizovaného Zemplínskou spoločnosťou v Michalovciach a cestovnou kanceláriou Domenica sa pripojili Dr. Luca a manželia Dzurjanikovi s poslaním predstaviť náš spolok v Pápežskom Slovenskom ústave sv. Cyrila a Metoda v Ríme. Po prehliadke Florencie, Assisi, Ríma, audiencii u Svätého Otca a Vatikánu sme v podvečer 23. mája navštívili Pápežský ústav sv. Cyrila a Metoda v Ríme.

Po svätej liturgii sme sa zúčastnili vernisáže výstavy M. Jasečku – kresťanské symboly, ktorá bola Zemplínskou spoločnosťou darovaná Slovenskému ústavu sv. Cyrila a Metoda.

Za náš spolok ikonopiscov sme Pápežskému Slovenskému ústavu sv. Cyrila a Metoda v Ríme darovali ikonu Klokočovskej Bohorodičky z pútnického miesta Košického exarchátu Klokočov, napísanú p. Dzurjanikovou. Súčasne sme odovzdali písomnú a fotografickú dokumentáciu o činnosti a poslaní nášho spolku. V príhovore sme uviedli, že sa hlásime ku kultúrno-výchovným spolkom gréckokatolíkov na Slovensku. Zachovávaním a rozvíjaním ikonopisectva pomáhame rozvíjať náboženskú, kultúrnovzdelávaciu činnosť medzi gréckokatolíkmi. Tým prispejeme k zachovávaniu a zveľaďovaniu kultúrneho dedičstva Cyrilometodskej tradície a upevňujeme náboženské a národné povedomie gréckokatolíkov, ktorí boli v minulosti tak kruto prenasledovaní. Poukázali sme na dôležitosť dodržiavania technického a duchovného kánona pri písaní ikon. Pri písaní ikon dodržujeme poradie jednotlivých činností tak, ako sa vytvorili v staročnej praxi ikonopiscov a nepodliehajú žiadnym zmenám.

Ikona je Božie slovo – Logos, ktoré sa stalo viditeľným. Ikona ako zobrazenie Krista, Bohorodičky, svätých a sviatkov tvorí neoddeliteľnú súčasť liturgického a duchovného života našej gréckokatolíckej cirkvi.

Tak ako písmo nebolo a nie je potrebné prispôsobovať literárnym smerom, tak ani ikony nebolo a nie je potrebné prispôsobovať výtvarným smerom.

V závere sme prítomných ubezpečili, že naše poslanie uskutočňujeme s vierou a nádejou, že svojou skromnou činnosťou prispejeme k pozdvihnutiu v minulosti tak ťažko skúšanej gréckokatolíckej cirkvi na Slovensku.

Tak ako ikona je mostom medzi dušou človeka a prvoobrazom, ktorý zobrazuje – tak aj naša gréckokatolícka cirkev ako súčasť všeobecnej cirkvi by sa mala stať mostom medzi Východom a Západom.

K plneniu tohto poslania sme poprosili o požehnanie, pomoc a trvalú priazeň. Prezentácia nášho spolku vyvoláva úprimný, živý záujem o našu činnosť a z priateľských rozhovorov bolo cítiť radosť a uznanie z toho, že na Slovensku sa venujeme ikonopisectvu. Aj my sme s veľkou radosťou počúvali povzbudzujúce slová pre naše ďalšie pôsobenie.

Veľmi spontánne a úprimne zareagoval na našu činnosť náš veľvyslanec Slovenskej republiky v Taliansku Jozef Mikloško. Jeho návrh a prisľúbená pomoc pri realizácii výstavy, z činnosti nášho spolku v Ríme hovorí za všetko.

Naša návšteva v Ríme v Pápežskom ústave sv. Cyrila a Metoda splnila svoje poslanie. Dáva nám veľa námetov pre našu činnosť v ďalšom období, ale nás aj zaväzuje k väčšej aktivite, dôslednosti a náročnosti voči sebe.

V. Luca

SPOLOK SVÄTÉHO CYRILA A METODA

NAŠI JUBILANTI

V júli t.r. si významné životné jubileum pripomínajú naši členovia:

Anna Fiľakovská z Vranova nad Topľou, Anna Iľková z Juskovej Vôle, Ing. Anna Jevočinová zo Svidníka, Margita Sedláková z Prešova a Pavol Sisák z Juskovej Vôle.

Ján Figeľ z Hrane, Ing. Monika Mudroňová z Prešova, Margita Michalková z Nacinej Vsi a Peter Mulik zo Strážskeho.

MVDr. Ján Hičo z Michaloviec, Anna Iľková zo Sečovskej Polianky, Anna Kolodyová z Vojčíc, Zuzana Poláková z Bánoviec nad Ondavou, Ján Slávik z Koňuše, Ján Štefko z Varhaňoviec, Anna Viriková zo Sečoviec a Mária Vojtková z Breziny.

Mária Babjaková z Nižného Hrušova, Anna Dolhyová zo Žatkoviec, Helena Fedoriková z Hrabovčíka, Mária Orosiová z Cabova, Mária Tkáčová zo Stretavy, Anna Tormová z Ložína a Zuzana Tóthová z Vysokej nad Uhom.

Mária Kožuchová z Kravian, Ján Medvec z Abranoviec, Magda Murínová z Bratislavy, Anna Nebesníková z Koromle a Ján Silanič z Dúbravky.

Eliáš Bratko z Matiašky.

Všetkým jubilantom vyprosujeme hojnosť Božích milostí.

Na mnoho rokov, šťastných rokov!

ŠTEDRÉ SRDCIA

Na podporu Spolku sv. Cyrila a Metoda prispeli:

Bohuznáma, Choňkovce 100 Sk, Bohuznáma, Choňkovce 120 Sk, Mudr. Viera Michalková, Bratislava 1000 Sk a rodina Šecková, Bratislava 500 Sk.

Za dary Pán Boh zaplať!

VÝZVA PRE ČLENOV

Činnosť nášho spolku udržujeme a všetky jeho podujatia i vydavateľské zámery realizujeme z príspevkov členov a darov. Preto prosíme všetkých tých členov, ktorí ešte nevyrovnali členské, prípadne aj za predchádzajúce roky, aby tak urobili do konca augusta t. r.

PAMÄTNÁ TABUĽA PRE HLIVIŠTE

Spolok Sv. Cyrila a Metoda pripravuje na 21. októbra t. r. odhalenie pamätnej tabule kňazovi – bazilánovi a prvému historikovi Gréckokatolíckej cirkvi Joanikovi Jurajovi Bazilovičovi (1742 – 1821) pri príležitosti 180. výročia jeho smrti v rodných Hlivištiach.

Rádio TWR Slovakia

6 235 a 7380 kHz, 49m a 41 m (KV)
6:30-6:45
23.7. - Slovo do dňa
24.7. - Slovo do dňa
25.7. - Slovo do dňa
26.7. - Slovo do dňa
27.7. - Slovo do dňa
28.7. - /12:30/ Program pre deti
- /12:45/ Nehemiáš - 13. časť
30.7. - Slovo do dňa
31.7. - Slovo do dňa
1.8. - Slovo do dňa
2.8. - Slovo do dňa
3.8. - Slovo do dňa
4.8. - /12:30/ Program pre deti
- /12:45/ Základy bibl.učenia
6.8. - Kresťan a veda
7.8. - Zmysel života
8.8. - Ručiteľ
9.8. - Bol som narkomanom
10.8. - Odkiaľ vlastne prišiel Boh?
11.8. - /12:30/ Program pre deti
- /12:45/ Základy bibl.učenia
13.8. - Slovo do dňa
14.8. - Slovo do dňa
15.8. - Slovo do dňa
16.8. - Slovo do dňa
17.8. - Slovo do dňa
18.8. - /12:30/ Program pre deti
- /12:45/ Základy bibl.učenia

ASTRA 10.906 GHz v. pol. zvuk 7.38 MHz
13:00-13:30
23.7. - Myšlienky a názory
24.7. - Pre malých i veľkých
25.7. - Keď je ťažké povedať nie /poradenstvo/
26.7. - V ochrane najvyššieho
27.7. - Životopis Izabely Kuhnovej 8. časť
28.7. - Hlas večnosti
29.7. - Kresťanstvo v rodine
30.7. - Myšlienky a názory
31.7. - Pre malých i veľkých
1.8. - Správne rozhodnutia
2.8. - Pornografia a strach
3.8. - Životopis Izabely Kuhnovej 9. časť
4.8. - Víťazné piesne.
5.8. - Kresťanstvo v rodine
6.8. - Myšlienky a názory
7.8. - Pre malých i veľkých
8.8. - Chvála jazyka
9.8. - Juraj a Soňa
10.8. - Spravodlivosť a láska
11.8. - Choď a rob podobne!
12.8. - Kresťanstvo v rodine
13.8. - Myšlienky a názory
14.8. - Pre malých i veľkých
15.8. - Chvála priateľov
16.8. - Uistenie
17.8. - Pán Ježiš ma uzdravil
18.8. - Prísť a nebyť vyhnaný.
19.8. - Kresťanstvo v rodine

1 395 kHz, 215m (SV) **22:15-23:00**
23.7. - V rodinnom kruhu
24.7. - Joziáš /biblické postavy/
25.7. - Chvála priateľov /poradenstvo/
26.7. - Poznanie a viera
27.7. - Cesta k radosti
28.7. - Pohotovostný lekár zasahuje 21. časť/25
29.7. - Evanjelium podľa Jána 10. kapitola
30.7. - V rodinnom kruhu
31.7. - Júda /biblické postavy/
1.8. - Moderná múdrosť
2.8. - Poznanie a viera
3.8. - Nad listami posluchačov
4.8. - Pohotovostný lekár zasahuje 22. časť/25
5.8. - Evanjelium podľa Jána 11. kapitola
6.8. - V rodinnom kruhu
7.8. - Judáš Iškariotský
8.8. - Trvalé vzťahy - 1. časť
9.8. - Poznanie a viera
10.8. - Cesta k radosti
11.8. - Pohotovostný lekár zasahuje 23. časť/25
12.8. - Evanjelium podľa Jána 12. kapitola
13.8. - V rodinnom kruhu
14.8. - Kaifáš
15.8. - Trvalé vzťahy - 2. časť
16.8. - Poznanie a viera
17.8. - Cesta k radosti
18.8. - Pohotovostný lekár zasahuje 24. časť/25
19.8. - Evanjelium podľa Jána 13. kapitola

V sobotu o 12:30-13:00 hod. vysielame na frekvenciách 9 490 (31m) a 7 380 kHz (41m).

Obsahy niektorých relácii:
Moderná múdrosť /1.8./ - Na veriacich sa „moderní" ľudia pozerajú zvrchu. Kto je však naozaj múdry?
Kresťan a veda /6.8./ - Rozhovor s vedeckým pracovníkom prof. Vladimírom Betinom o viere.
Zmysel života /7.8./ - Názory redaktora na zmysel života. Názory veriaceho na to isté.

Slovenský rozhlas - náboženské vysielanie

Nedeľa: **Rádio Devín**: 8:05-9:00 Hudba, život, viera; 18:00-18:30 Slovo pre veriacich i neveriacich; **Rádio Slovensko**: 9:30-10.30 Kresťanská nedeľa (liturgia)
Pondelok: **Rádio Slovensko**: 19:20-19:50 Frekvencia M (relácia pre mládež); 20:05-22:00 Cesty (náboženské spektrum)
Štvrtok: **Rádio Slovensko**: 19:20-19:30 Rádio Vatikán
Každá tretia nedeľa v mesiaci: **SRo - národnostno-etnické vysielanie Prešov:** gréckokatolícka sv. liturgia; v auguste z košickej katedrály Narodenia Panny Márie

Rádio LUMEN

92,9 Prešov; 93,3 B.Štiavnica, Levice; 94,4 Košice; 97,8 Stredné Považie; 102,9 Pohronie, Tatry; 103,3 Michalovce; 104,5 Prievidza; 105,8 Orava; 106,3 Gemer

Rádio Vatikán

FM 93,3 MHz, MW 1530-AB kHz, SW 4005 kHz, Intelsat 325,5 East (Atlantik)

05:25-05:40; 19:45-20:00 - slovensky
05:10-05:25; 19:30-19:45 - česky

Úmysly apoštolátu modlitby na mesiac august

• Aby rozhodnutia zákonodarcov a štátnikov usmerňovalo vedomie, že jedine Boh je absolútnym pánom ľudského života.

• Aby Cirkev v Číne oživovala hlboká evanjeliová spiritualita kontemplatívneho života, vychádzajúca z veľkých čínskych tradícií.

obsah

Liturgický kalendár 2
Úvodník 3
Momenty z vysviacok 4
Múdrosti Otcov púšte 6
Kresťanstvo nanovo objavené 6
Jozef Erby - spoluzakladateľ SSCM 8
Sv. veľkomučeník Prokop 9
Irenej Bačinský - tit. kanonik 10
Slza za leto 11
Droga pre mladých 12
Miriam Terézia Demjanovičová 14
Malá poradňa 16
Dôverujte Pánovi Ježišovi 16
Čo je na oltári? 17
Pápež Ján Pavol II. na Ukrajine 18
Profil byzantsko - gréckokatolíckej školy 21. storočia 20
Správy 21
Spolok sv. Cyrila a Metoda 24
Program kresťanských rádií 25
Úmysly apoštolátu modlitby 25
Recenzia 28
Slovo na záver 28

slovo - časopis gréckokatolíckej cirkvi ■ Vydáva Náboženské vydavateľstvo PETRA s cirkevným schválením Gréckokatolíckeho biskupstva pod č.j. 3317/99. ■ **Šéfredaktor:** Mgr. Juraj Gradoš ■ **Cenzor:** Anton Mojžiš ■ **Redaktori:** Mgr. Katarína Čintalová, Adriana Dolinská, Ján Jalakša, PhDr. Valéria Juríčková, Mgr. Anna Ondovčíková ■ **Adresa redakcie:** SLOVO, Hlavná 3, P.O.Box 204, 080 01 Prešov, tel./fax: 051-7733323, e-mail: slovogrk@nextra.sk ■ **Externí redaktori:** *Košice:* ThLic. Michal Hospodár - tel./fax: 055-6421712, *Kanada:* Jozef E. Suchý - e-mail: jesuchy@pathcom.com, *Vojvodina:* Mgr. Roman Miz - tel./fax: 00381-21-615590 ■ **Osvit, tlač a väzba:** Vydavateľstvo Michala Vaška, Prešov ■ **Celoročné predplatné:** 260 Sk ■ **Poštovné:** Slovensko: do 5 ks: 78 Sk/ks, nad 5 ks zadarmo, letecky: 1144 Sk (34 USD)/ks, pozemne: 520 Sk (20 USD) /ks ■ Redakcia si vyhradzuje právo na úpravu príspevkov. Zaslané rukopisy nevraciame. ■ Novinové zásielky: 13/VsRP/99 ■ ISSN 1335-7492
Snímka z titulnej strany: Svätý otec Ján Pavol II. pri svojej návšteve Ukrajiny, foto: GKBÚ

GRÉCKOKATOLÍCKA CIRKEV A SPOLOČNOSŤ GRÉCKOKATOLÍKOV V SEČOVSKEJ POLIANKE

Vás srdečne pozývajú na diecéznu odpustovú slávnosť ku cti **Panny Márie Karmelskej** a **sv. proroka Eliáša**

v dňoch 16., 20. – 22. júla 2001

Pondelok 16. júla 2001 Sviatok Pany Márie Karmelskej

18⁰⁰ Svätý ruženec
18³⁰ Svätá liturgia s duchovnou obnovou
- po svätej liturgii Mariánsky moleben

Piatok 20. júla 2001 Sviatok sv. proroka Eliáša

18⁰⁰ Svätý ruženec
18³⁰ Svätá liturgia s duchovnou obnovou
- po svätej liturgii mládežnícky program

Sobota 21. júla 2001

17¹⁵ Veľká večiereň
18⁰⁰ Svätý ruženec
18³⁰ Svätá liturgia s duchovnou obnovou
- možnosť zaobliecť sa do Škapuliara Panny Márie

Nedeľa 22. júla 2001

8⁰⁰ Svätá liturgia
9⁰⁰ Mládežnícky program
10⁰⁰ Svätý ruženec
10³⁰ Slávnostná svätá liturgia za účasti Mons. Henryka Józefa Nowackeho, arcibiskupa, apoštolského nuncia na Slovensku a Mons. Jána Hirku, prešovského sídelného biskupa

Prorok Eliáš, svätá hora Karmel a Presvätá Bohorodička nech sa naveky tešia zbožnej úcte všetkých, ktorí budú prichádzať do tohto chrámu, aby oslavovali trojjediného Boha.

Sláva Isusu Christu!

letná súťaž s PETROU

KUPÓN 5

Dnešné otázky:

1. V ktorom roku bol založený Spolok sv. Cyrila a Metoda?
A-1941; B-1951; C-1968
2. Aké bolo vlastné meno J. Erbyho?
A-Erby; B-Erdódy; C-Bačinský
3. V ktorom roku začala sr. M. T. Demjanovičová reholný život?
A-1927; B-1925; C-1901

Odpovede s vystrihnutým logom súťaže a kupónom zasielajte na adresu redakcie s označením: letná súťaž do 01.08. 2001, alebo ich doručte do redakcie na Hlavnej 3 v Prešove. Nezabudnite pripísať Vašu adresu.

V jednom z letných čísel uverejníme mená desiatich výhercov, ktorí získajú knihu Ľudia a démoni.

„Je to deň, čo nám
učinil Pán...
radujme sa a veselme sa z neho“
(Ž 118, 24).

To, čo sme tak dlho očakávali a za čo sme sa modlili, sa 24. apríla 2001 stalo skutočnosťou. Kongregácia pre svätých potvrdila, že sa prostredníctvom spoluzakladateľky Sestier Služobníc Panny Márie ***úctyhodnej Jozafaty Michaely Hordaševskej*** stal zázrak. Ďakujme Bohu za tento veľký dar. Nech nás to povzbudí a obnoví v snahe o svätosť. Nech výrok úctyhodnej Jozafaty: „...Buďte sväté...!“ zapáli nanovo naše srdcia a jej život modlitby a služby blížnym nech bude vzorom pre náš Bohu zasvätený život.

Vo Svätom písme je napísané, že jedni orali, druhí siali a iní zbierali. A my máme šťastie zbierať hotovú úrodu. Sme vďačné všetkým, ktorí začali, pracovali a dokončili tento proces. Vyslovujeme srdečné poďakovanie všetkým, ktorí sa modlitbou či akýmkoľvek iným spôsobom pričinili o jeho zdarný priebeh.

Naša Jozafata v nebi stále pracuje – denne prichádzajú poďakovania za ňou sprostredkované milosti.

V dekréte mučeníkov medzi inými bolo prečítané aj meno najmladšej mučenice, našej Sestry služobnice, 25-ročnej ***Tarzície Olgy Mackovej***, ktorá sa narodila 23. 3. 1919 pri Lvove – Ukrajina.

„Keď počuli výstrely, uvideli, že sestra leží: prihehli k nej a zobrali ju už mŕtvu do pivnice – ako skosený kvietok, prvú obeť... Jej svätá duša odletela k svojmu milému Snúbencovi, ktorého veľmi milovala! Už bola pripravená, a tak si Ježiš zobral tú bielu, nevinnú ľaliu. Sestry chodili okolo nej, modlili sa a plakali... Vyzerala veľmi spokojná a pekná... Tento deň strašne strieľali, hádzali granáty a Sestry sa ukrývali v pivnici.“ (Úryvky z Kroniky; Generálny archív SSNPM, Rím.)

Boh obdaroval rodinu Služobníc veľkou milosťou:
27. júna 2001 vo Lvove bude beatifikácia
blahoslavenej Jozafaty Michaely Hordaševskej, SSNPM
a jej duchovnej dcéry – mučenice blahoslavenej
Tarzície Olgy Mackovej, SSNPM.

Utiekajme sa k nim s dôverou a verme, že sa prihovárajú za nás pred Bohom.

s. Janice Soľuk, SSNPM
generálna predstavená v liste Sestrám služobniciam Nepoškvrnenej Panny Márie na Slovensku.

Rím 24.4.2001

Firma Hanák ponúka:

- elektrifikáciu zvonov na princípe elektromagnetu
- ozvučovanie a elektroinštalačné práce

HANÁK
HRNČIARSKA 789/53
STROPKOV
091 01

Č.TEL.: 054/742 37 45
0905 754 948

S úmevom na záver

Opravár sa pýta v autoservise vodičky:
- Nepočuli ste za jazdy hrmot motora?
- Počula, čoby nie. Ale pustila som si hlasnejšie rádio.

Malvínka, vieš dokedy boli Adam a Eva v raji?
- Do konca septembra.
- Ako to?
- Lebo vtedy dozrievajú jablká.

„Boh zničil pamiatku po pyšných,
ale ponechal pamiatku na tých, čo pokorne zmýšľajú.“
Sir 10, 21

Gréckokatolícky farský úrad v Hrabskom

Vás pozýva na spomienkovú slávnosť

dňa 29. júla 2001 o 10.00 hod.

z príležitosti 25. výročia smrti v blahej pamäti
ThDr. Vasiľa Hopka, prešovského pomocného biskupa,
rodáka z Hrabského.

Pozvaný je aj otec biskup Mons. ThDr. h. c. Ján Hirka.

TRINITY

CK Trinity
Hlavná 45
040 01 Košice
tel./fax: 055/62 528 20

IZRAEL
SVÄTÁ ZEM

13. 9. - 20. 9. 2001 20. 9. - 27. 9. 2001
12.990,- Sk + 150,- USD

Každý, kto sa s našou CK v období od 1. 6. 2001 do 31. 12. 2001 zúčastní púte do Svätej zeme bude zaradený do žrebovania o atraktívne ceny:

Hlavná cena: 50.000,- Sk
2. cena: 25.000,- Sk
3. cena: pobyt pre 2 osoby v Izraeli
4. cena: 10.000,- Sk
5.-9. cena: pobyt pre 1osobu v Izraeli
10.-15. cena: suveníry zo Svätej zeme

Ďalej ponúkame autobusové zájazdy:

LURDY - NICE - TURÍN - PADOVA 7 dní
25. 9. - 1. 10. 2001 5.500,- Sk

ASSISI - RÍM - BENÁTKY - LIDO DI JESOLO 6 dní
26. 8. - 31. 8. 2001 4.750,- Sk

Možnosť navštíviť tieto miesta už po zaplatení 50% z ceny zájazdu formou nákupu na splátky.

Macháčková, L. - Dojčár, M.: DUCHOVNÁ SCÉNA NA SLOVENSKU

Ústav pre vzťahy štátu a cirkví v spolupráci s Náboženským vydavateľstvom Petra, Prešov 2001, s. 174.

Cieľ publikácie, ktorá sa dostáva na pulty predajní, je vo svojom plnom význame informatívny. Autori sa snažia v čo možno najstručnejšej podobe oboznámiť slovenskú verejnosť so skutočne neprehľadnou duchovnou scénou našej krajiny. Slovo „duchovnou" sa žiada dať do úvodzoviek, pretože vo vedomí mnohých vyvoláva asociácie len v oblasti oficiálnych cirkevných komunít. Avšak táto publikácia mapuje prednostne sieť neregistrovaných cirkví, náboženských spoločností a zoskupení duchovnej povahy. Nezaoberá sa tými, ktoré sú egistrované na základe zákonov o slobode náboženskej viery a postavení cirkví a náboženských spoločností.

Autori si nenárokujú na vyčerpávajúce spracovanie problematiky. Sami priznávajú evyhnutnosť ďalšieho doplňania a rozširovania informácií. Priznávajú i mnohé ďalšie egatíva – ako je nejednotnosť, ktorá v dnešnej dobe panuje v oblasti religionistickej erminológie. Tento fakt vyznieva ako apel k ujednoteniu a vypracovaniu terminologického lovníka, ktorý by podstatne uľahčil prácu v oblasti vedy, školstva i masmédií.

Úvodná kapitola explicitne nazvaná „úvod" obsahuje pokus o maximálnu mieru bjektivity tým, že „nelogickosť" argumentov viery stavia do paralely s „chladnou logikou ákonov". Výsledok? Veľmi logický. Sloboda myslenia, svedomia, náboženského vyznania viery spolu s právom meniť náboženské vyznanie alebo vieru, prípadne byť bez náboženského vyznania je v Slovenskej republike zaručená pre všetkých bez výnimky. Avšak erejné prejavy myslenia, svedomia, náboženského vyznania alebo viery absolútnu voľnosť epožívajú. Ich výkon nesmie byť v rozpore s ústavou, nesmie ohrozovať bezpečnosť bčanov a verejný poriadok, zdravie a mravnosť alebo práva a slobody druhých.

Kto však pôsobí na území nášho štátu, kto legálne a kto nie, to mnohí z nás vôbec evedia. Keď sa hovorí o okultných hnutiach, máme tendenciu domnievať sa, že tieto áležitosti sa týkajú len západných kultúr. A predsa sa mnohé „pod rúškom tmy nevedomia" eľmi plodne realizujú aj na území Slovenska. Preklenúť informačné vákuum v tejto oblasti a snaží práve ponúkaná publikácia. Formálne je rozdelená do krátkych kapitol podľa onkrétnych „spoločenstiev", ktoré vytvárajú štyri veľké celky: 1. Spoločenstvá vychádzajúce kresťanstva; 2. Spoločenstvá nadväzujúce na kresťanstvo; 3. Spoločenstvá orientálneho ôvodu; 4. Spoločenstvá vychádzajúce z okultizmu. V jednotlivých kapitolách nájdeme tručnú charakteristiku každého spoločenstva, jeho históriu, učenie, ktoré predkladá svojim lenom a spôsob života v ňom. Spomeniem aspoň niektoré známe fenomény ako je Hnutie Grálu, Modrý kríž, Slobodomurári, Reiki, Sahadža Joga, Slovenská spoločnosť pre vedomie rišnu – ISKCON, Scientologická cirkev, Cirkev Satanova, Šamanizmus a iné.

V záverečných kapitolách Religiozita na rozhraní a Koniec náboženstva alebo trendy eligiozity? Michaela Moravčíková ponúka niekoľko zamyslení, ktoré vyznievajú ako hodená ıkavica do ďalšej diskusie… a možno i ako ponuka k pokračovaniu tejto unikátnej ublikácie. Určená je širokej verejnosti. Štýl práce je podmienený jej zameraniu. Informačná asýtenosť textu však neznamená jej „vyčerpateľnosť". V mnohých prípadoch čitateľ enájde o konkrétnom spoločenstve všetko, čo by očakával. Iste z objektívnych príčin, retože mnohé informácie, rozšírené v spoločnosti, sú viac fámou ako realitou. Autori ublikácie však ako základný princíp práce prezentujú práve objektivitu a podloženosť ıktov. V každom prípade je dielo ponukou k spoznávaniu toho, čo sa deje okolo nás. retože: *„Dajte si pozor, aby vás niekto nezviedol. Prídu mnohí v mojom mene a budú ovoriť: «To som ja.» A mnohých zvedú"* (Mk 13, 5). Spoznať „duchovnú scénu" je prvým okom k tomu, aby sme nepatrili k tým, ktorí sa zviesť dajú.

-vj-

Na záver

Tohtoročné leto je naozaj pestré. Striedajú sa horúce a chladné dni, niekedy nás prekvapí typický letný lejak, či chladivý vietor. Okolo nás sa dejú rôzne prírodné úkazy, ktoré neraz končia smrťou mnohých ľudí. My to nazývame kalamitou – nešťastím. Ako sa brániť, keď človek nevie, odkiaľ môže prísť nepriateľ a narobiť v jeho okolí spúšť? Na túto otázku by chceli vedieť odpoveď nielen obyčajní ľudia, ale i štátnici. Ak by totiž vedeli včas a účinne reagovať, škody by boli minimálne, obete žiadne a všetko by bolo fajn. A práve v tejto oblasti veda a ľudské úsilie urobilo veľký posun. Existujú monitorovacie stanice i skupiny a zem oblietavajú vo výškach satelity monitorujúce počasie. Ale aj tak to nestačí.

Aby sme si zachránili životy i majetok, vieme vysielať stanice do vzdialených končín, hĺbok mora i výšav oblohy. Vieme obetovať neraz i svoj vlastný život pre poznanie, ktoré prinesie pokojný spánok miliónom obyvateľov. Je však nám na škodu, že nám táto dôslednosť chýba v duchovnej sfére. A tu je potrebné byť viac opatrnejším a prezieravejším, lebo škody, ktoré sa tu páchajú majú nedozierny následok nielen na životy a majetok mnohých, ba všetkých, ale aj pre večnosť. Tímy snažiace sa o záchranu a obranu pred prírodnými nešťastiami chodia na cvičenia. Aj nám sa toto leto ponúkajú podobné cvičenia - púte, kde môžeme nájsť inšpiráciu do našich profesionálnych kresťanských životov. Už nestačí byť kresťanom len na papieri, treba byť profesionálom. Treba byť naozaj presvedčeným a zapáleným pre dielo ohlasovania a žitia Evanjelia. Bez toho budú nielen naše letá, ale celý rok plné duchovných nešťastí, ktoré si budú žiadať krutú daň – večný život. A tu už ide o veľa. Príďte na školenia, príďte na púte a naučte sa milovať.

o. Mgr. Juraj Gradoš
šéfredaktor

Komerčná právnická kancelária
JUDr. Mária Orinčáková
komerčná právnička

poskytuje právnu pomoc fyzickým a právnickým osobám:

- zastupuje ich v konaní pred súdmi, notármi, štátnymi orgánmi a inými právnymi subjektmi
- spracúva právne rozbory
- spisuje zmluvy a iné listiny
- podáva právne rady

Komerčná právnická kancelária
Slovenská 15
080 01 Prešov
tel./záznamník/fax: 051/772 10 39